
TALL OG FAKTA 2014

Legemidler og helsetjeneste



LMI
LEGEMIDDELINDUSTRIEN

Medisinske fremskritt for bedre helse

Tall og fakta 2014

Legemiddelindustrien (LMI) gir årlig ut publikasjonen Tall og fakta. Dette er en statistiksamling over legemidler, helse og legemiddelmarkedet. Alle figurer og tabeller er lagt ut på LMIs hjemmeside, www.lmi.no. Du kan også laste ned tabellene i Power Point.

LMI er bransjeforeningen for legemiddelindustrien i Norge. Norske og utenlandske legemiddelselskaper som utvikler, produserer, selger eller markedsfører medisiner i Norge kan være medlem av foreningen. Per 1. januar 2014 er det 57 medlemmer i LMI, og de står for i overkant av 80 prosent av den totale legemiddelomsetningen i Norge på 19,9 milliarder.

Utgiver: Legemiddelindustrien (LMI)

Besøksadresse: Essendrops gate 3, Oslo

Postadresse: Postboks 5094 Majorstuen, N-0301 Oslo

E-post: lmi@lmi.no

Hjemmeside: www.lmi.no

Telefon: (+47) 23 16 15 00

Bildemateriell: Bilder fra Thinkstock

Gjengivelse av tekst og tabeller er tillatt ved kildehenvisning

Bedre informasjon = bedre medisinbruk

Tall fra 2013 viser at medisiner slettes ikke er i ferd med å sprengte offentlige budsjetter, slik mange påstår. Omsetningen av medisiner i Norge har vært svært stabil det siste tiåret, og offentlige utgifter til medisiner på blå resept har faktisk gått ned det siste året. I 2006 utgjorde medisiner 7,4 prosent av de totale helseutgiftene. I fjor hadde dette sunket til 5,9 prosent.

Samtidig som den norske befolkningen blir stadig større og eldre, har vi falt fra 2. til 13. plass i forventet levealder i verden. Det er derfor grunn til å spørre om den behandlingen vi tilbyr er tilstrekkelig, og om vi tar i bruk nye medisiner raskt nok.

Slik statistisk informasjon som du finner mer av i dette heftet er viktig for en saklig debatt om medisiner og helsetjeneste. God pasientinformasjon er imidlertid langt viktigere.

Hvert år dør opptil 2000 mennesker på grunn av feil medisinbruk. 12 prosent av alle pasientskader og opptil hver tiende akuttinnleggelse kan skyldes det samme. Apotekforeningen tror at opptil halvparten av alle kroniske syke bruker medisinene sine feil.

Det kan være mange årsaker til dette, men vi tror stortingsrepresentant Sveinung Stensland er inne på noe når han påpeker at hver pasient bare får 45 sekunder informasjon om medisinbruk fra legen sin.

Det er et stort behov for mer informasjon, og her må alle parter samarbeide. Myndighetenes oppfordring til pasientene om å ta i bruk digital teknologi for å holde seg oppdatert blir en ansvarsfraskrivelse hvis vi ikke samtidig sørger for at det finnes god informasjon til pasientene der ute.

Du kan laste ned en kortversjon av dette heftet på http://digitalis.lmi.no/media/3225449/tf_kortversjon_2014.pdf

Karita Bekkemellem



Innhold

Forkortelser	6
Sammendrag	8
Legemiddelmarkedet i Norge	10
1.01 Antall markedsføringstillatelser, virkestoffer og legemidler i Norge	12
1.02 Nye og utgåtte virkestoffer	14
1.03 Legemiddelsalg i Norge de siste årene	15
1.04 Prosentvis årlig vekst i legemiddelomsetningen	16
1.05 Omsetningsvekst i volum (DDD)	17
1.06 Omsetning av legemidler fordelt på terapeutiske hovedgrupper (ATC)	18
1.07 De 25 største legemiddelfirmaene på det norske markedet	20
1.08 De 25 legemidlene på det norske markedet med høyest omsetning	21
1.09 De 25 mest omsatte virkestoffene i definerte døgndoser (DDD)	22
1.10 Omsetning av generiske legemidler (DDD)	23
1.11 Kopipreparaters andel av det samlede generiske markedet	24
1.12 Markedsandel for parallellimporterte legemidler	25
1.13 Markedsandeler for legemiddelgrossister	26
1.14 Apotekenes omsetning etter kjedetilhørighet	27
1.15 Legemiddelomsetning (AIP) per innbygger i de nordiske landene	28
1.16 Totalt antall brukere av reseptpliktige legemidler i Norge	29
Pris og finansiering	30
2.01 Prisendring på legemidler og generell prisvekst	32
2.02 Offentlige utgifter til legemidler på blå resept	33
2.03 Finansiering av legemiddelforbruket	34
2.04 Offentlige helseutgifter, kr per innbygger	35
2.05 Offentlige utgifter til helsetjeneste og legemidler	36
2.06 Legemiddelutgifter i privat og offentlig sektor	37
2.07 Forbrukerens utgifter til legemidler i forhold til andre utgifter	38
2.08 Folketrygdens utgifter til ulike formål	39
2.09 Prisnivå på legemidler i et utvalg europeiske land	41
2.10 Mva på legemidler og andre varer og tjenester i Europa	42
2.11 Legemiddelutgifter som andel av helseutgifter i OECD	44
2.12 Fordeling av driftskostnader i spesialisthelsetjenesten	45

Innhold forts.

Reseptfrie legemidler	46
3.01 Omsetningen av reseptfrie legemidler	48
3.02 Reseptfrie legemidlers andel av totalmarkedet målt i omsetning og volum	49
3.03 De 25 reseptfrie legemidlene med høyest omsetning	50
3.04 Reseptfrie legemidlers omsetning fordelt etter utvalgte terapigrupper (ATC)	51
3.05 De 10 største legemiddelfirmaene innen reseptfrie legemidler	52
3.06 Reseptfrie legemidlers andel av omsetningen (AUP) i enkelte land	53
Veterinærmedisinske legemidler	54
4.01 De 10 veterinærlegemidlene til akvakultur med høyest omsetning	56
4.02 De 10 veterinærlegemidlene til varmblodige dyr med høyest omsetning	57
4.03 De 5 største firmaene innen akvakultur	58
4.04 De 10 største firmaene innen øvrig veterinærmedisin	58
4.05 Oljebaserte vaksiner til laks og ørret 2013	59
Forskning, utvikling og produksjon i legemiddelindustrien i Norge	60
5.01 Legemiddelindustriens investeringer i forskning og utvikling	62
5.02 Totale FoU-investeringer	63
5.03 Antall nye kliniske studier	64
5.04 Antall kliniske studier i regi av legemiddelindustrien	65
5.05 Sentre og pasienter i kliniske studier i regi av legemiddelindustrien	66
5.06 Norges import og eksport av legemidler	67
5.07 Investering i FoU på ulike terapiområder i Norge	71
LMIs medlemmer	72

Forkortelser

AESGP	Association of the European Self-Medication Industry. Europeisk organisasjon for produsenter av reseptfrie legemidler
AIP	Apotekenes innkjøpspris, pris på legemiddel fra grossist til apotek/detaljist
AUP	Apotekenes utsalgspris, pris på legemiddel fra apotek/detaljist til forbruker
ATC	Anatomisk terapeutisk kjemisk legemiddelregister
BNP	Brutto nasjonalprodukt
DDD	Definert døgndose, gjennomsnittsverdi som indikerer normert inntak av et gitt legemiddel over et døgn
EFPIA	European Federation of Pharmaceutical Industries and Associations. Den europeiske paraplyorganisasjonen for legemiddelindustrien
GIP	Grossist innkjøpspris, pris på legemiddel fra produsent /importør til grossist
HOD	Helse- og omsorgsdepartementet
LIS	Legemiddelinnkjøpssamarbeidet. Organisert samarbeid mellom sykehus om innkjøp av legemidler.
NOK	Norske kroner
OECD	Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling
OTC	Over-the-counter. Reseptfrie legemidler
USD	Amerikanske dollar
PhRMA	Den amerikanske legemiddelindustriforeningen
REAL-VEKST	Vekst i en pengestørrelse etter at det er korrigert for generell prisstigning
NOMINELL VEKST	Vekst i en pengestørrelse uten at det er korrigert for generell prisstigning



Sammendrag

Omsetningen av legemidler var på anslagsvis 19,9 milliarder kroner i 2013, målt i apotekenes utsalgspris (AUP). Målt i apotekenes innkjøpspris (AIP) var omsetningen på 12,9 milliarder kroner. Reelt (justert for inflasjon) økte legemiddelomsetningen med 0,8 prosent.

Omsetningsvekst i volum

I 2013 økte omsetningen, målt i definerte døgndoser (DDD), med 1,4 prosent. Dette er en høyere vekst enn foregående år.

Markedet for byttbare legemidler

Generikaandelen av legemiddelmarkedet økte sterkt mellom 2000 og 2008, men har vært stabil de siste årene. I 2013 var omsetningen av generiske legemidler 44,6 prosent. Generisk bytte i apotek, patentutløp for flere store legemidler og innføring av trinnprissystemet for prising av byttbare legemidler, har bidratt til økning av omsetningen av kopipreparater.

Legemidlene med høyest omsetning

Antineoplastiske og immunmodulerende legemidler, blant annet kreftlegemidler og legemidler mot revmatiske lidelser representerte i 2013 nesten en kvart del av den totale legemiddelomsetningen i Norge.

Målt i DDD var legemidler mot høyt kolesterol og forebygging av blodpropp og tannrøte mest brukt.

Utgifter til legemidler og helseformål

Utgifter til helsetjenesten utgjør en stadig økende andel av de totale offentlige utgiftene. Legemidlenes andel av utgifter til helseformål har vært synkende siden 2001. Utgifter til legemidler utgjør under 4 prosent av driftskostnadene i spesialisthelsetjenesten. NAVs utgifter til legemidler over blåreseptordningen er 9,4 milliarder kroner. Dette utgjør 3 prosent av NAVs samlede utgifter.

Utviklingen i legemiddelprisene

Prisene på legemidler inn til norske apotek har vært synkende i de siste årene. Den siste tiårsperioden har legemiddelprisene gjennomsnittlig sunket med 2,7 prosent i året, mens konsumprisindeksen har hatt en gjennomsnittlig årlig økning på 1,8 prosent. Dette indikerer en gjennomsnittlig årlig realprisreduksjon på legemidler på i overkant av 4 prosent. Legemiddelprisene på patenterte legemidler i Norge er lave i forhold til resten av Europa.

Bruk av reseptpliktige legemidler

3,5 millioner nordmenn benytter reseptpliktige legemidler i løpet av et år. Flere kvinner enn menn benytter reseptpliktige legemidler.

Reseptfrie legemidler

Reseptfrie legemidler utgjør 11,5 prosent av den totale legemiddelomsetningen i Norge. De mest solgte reseptfrie legemidlene er legemidler mot lette smerter, feber, tett nese samt røykeavvenning.

Forskning og utvikling

I 2012 brukte LMIs medlemmer ca 1 100 millioner kroner til forskning og utvikling i Norge. De siste årene har LMIs medlemsfirmaer investert mellom 7 til 10 prosent av omsetningen i forskning og utvikling (FoU). Legemiddelindustrien er en vesentlig bidragsyter til medisinsk forskning. I underkant av 8 400 norske pasienter deltok i kliniske utprøvinger i 2012.

Legemidler som innsatsfaktor

Legemidler utgjør en mindre del av helsebudsjettet i Norge enn i de fleste europeiske land. Legemiddelforbruket i Norge ligger under gjennomsnittet i Norden.

Merverdiavgift på legemidler

Norge er ett av tre europeiske land som krever full merverdiavgift (mva) på legemidler. I det øvrige Europa har legemidler som refunderes av det offentlige gjennomgående lavere mva enn andre varer og tjenester. Gjennomsnittlig ordinær mva er i underkant av 20 prosent, mens mva på legemidler i gjennomsnitt er ca. 10 prosent.

Produksjon av legemidler

9 legemiddelfirmaer produserer legemidler i Norge, og de eksporterer til rundt 130 land. Norge importerer langt mer legemidler enn vi eksporterer.

Veterinærmedisinske legemidler

Totalomsetningen av veterinærlegemidler utgjorde i overkant av 1 104 millioner kroner i 2013. Legemidler til akvakultur (oppdrettsnæringen) utgjorde den største del av omsetningen.

Tilgjengelig på internett

Alle tall, figurer og tabeller i denne boken finnes også på LMIs nettsted, www.lmi.no. Hvis du vil vite mer om de enkelte legemidlene, kan du klikke deg inn på www.felleskatalogen.no eller www.felleskatalogen.no/pasientutgave.

Legemiddelmarkedet i Norge

Den totale legemiddelomsetningen i Norge i 2013 er anslått til 19,9 milliarder kroner, basert på en AIP-omsetning (apotekenes innkjøpspris) på ca 12,9 milliarder kroner. Reelt (justert for inflasjon) økte legemiddelomsetningen med ca. 0,8 prosent.

I 2013 økte omsetningen, målt i definerte døgndoser (DDD), med 1,4 prosent. Dette er den samme lave vekstraten som de siste tre årene.

Antineoplastiske og immunmodulerende legemidler, blant annet kreftlegemidler og legemidler mot revmatiske lidelser representerte i 2013 over 22,5 prosent av den totale legemiddelomsetningen i Norge. Legemidler som virker på sentralnervesystemet – blant annet legemidler mot smerte, migrene, psykiske lidelser, epilepsi og demens – representerer 17,5 prosent. Målt i DDD, det vil si volum, var det midler mot forebygging av blodpropp, høyt kolesterol, og tannråte som var blant legemidlene med høyest omsetning.

Legemiddelsalget per innbygger utgjør rundt 3 830 kroner. 3,5 millioner nordmenn benytter reseptpliktige legemidler i løpet av et år. Flere kvinner enn menn benytter reseptpliktige legemidler. Legemiddelforbruket i Norge er lavt i nordisk sammenheng.

I 2013 observeres en økning i antall nye virkestoffer. På grunn av generiske legemidler og fordi det utstedes en markedsføringstillatelse (MT) for ulike legemiddelformer, styrker og pakningsstørrelser, vokser antall MT raskere enn antall virkestoffer og legemidler. 14 242 antall registrerte MTer var i 2013 fordelt på 2 168 legemiddelnavn og 1 501 virkestoffer.

Generikaandelen av legemiddelmarkedet økte sterkt mellom 2000 og 2008, men har vært stabil de siste årene. I 2013 var omsetningen av generiske legemidler 44,6 prosent. Generisk bytte i apotek, patentutløp for flere store legemidler og innføring av trinnsprissystemet for prising av byttbare legemidler, har bidratt til økning av omsetningen av kopipreparater.

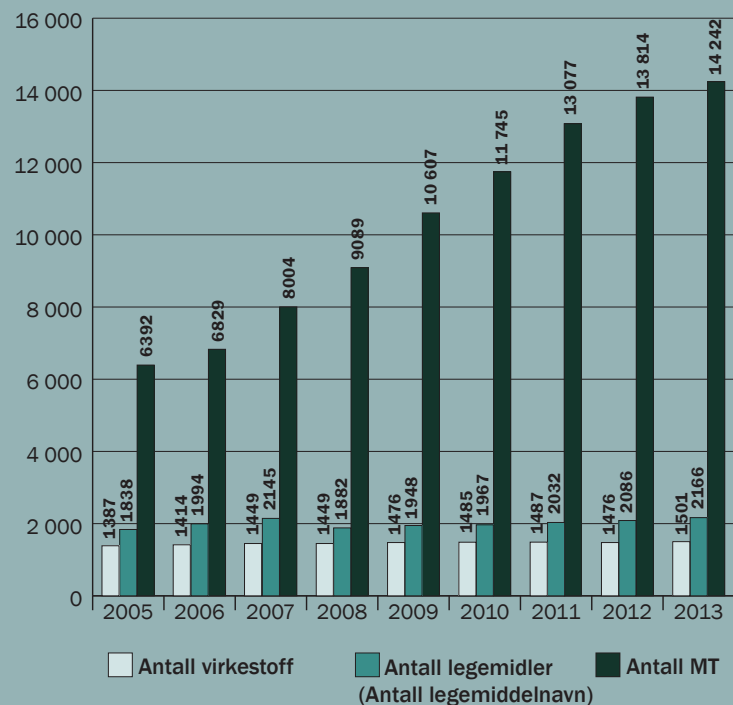
Apotekdekningen i Norge er bedret etter at ny apoteklov trådte i kraft i 2001. Siden den gang er det etablert 341 flere apotek i Norge, og totalt 738 apotek.

Det norske markedet domineres av tre apotekkjeder som hver er knyttet til egne grossister.



1.01

Antall markedsføringstillatelser, virkestoffer og legemidler i Norge



Data fra 2013

Kilde: Statens legemiddelverk

I 2013 observeres en økning antall nye virkestoff fra 31 til 52. På grunn av generiske legemidler og fordi det utstedes en markedsføringstillatelse (MT) for ulike legemiddelformer, styrker og pakningsstørrelser, vokser antall MT raskere enn antall virkestoffer og legemidler.

Av 14 242 MTer ved utgangen av 2013, er 1 833 nasjonale tillatelser, 2 920 tillatelser er gitt ved gjensidig anerkjennelsesprosedyre eller desentralisert prosedyre, og 9 489 tillatelser er gitt gjennom sentral prosedyre. Enkelte legemidler kan ha MT uten at de markedsføres i Norge.

Et virkestoff er definert som den kjemiske eller biologiske forbindelsen som gir den medisinske effekten i et ferdig fremstilt legemiddel. I 2013 var det 1 501 virkestoffer med markedsføringstillatelse (MT) i Norge.

Antall legemidler er i denne sammenheng angitt av Statens legemiddelverk som antall legemiddelnavn, definert som ett virkestoff fra en produsent. Flere legemiddelformer og styrker av ett virkestoff produsert av et firma vil dermed i denne statistikken telles som et legemiddel hvis markedsført under samme navn. Samme virkestoff kan imidlertid markedsføres fra ulike produsenter under ulike navn (generika). Antall legemiddelnavn oppgis til 2 168 i 2013.

Statens legemiddelverk utsteder en MT for hver legemiddelform og styrke. Norge er omfattet av EUs system for godkjenning av legemidler, og tallene inkluderer derfor legemidler godkjent via sentral prosedyre. I denne prosedyren gis et MT-nummer for hver pakningsstørrelse.

Tallene inkluderer veterinærlegemidler. Naturlegemidler, radiofarmaka og parallellimporterte legemidler er ekskludert.

1.02

Nye og utgåtte virkestoffer

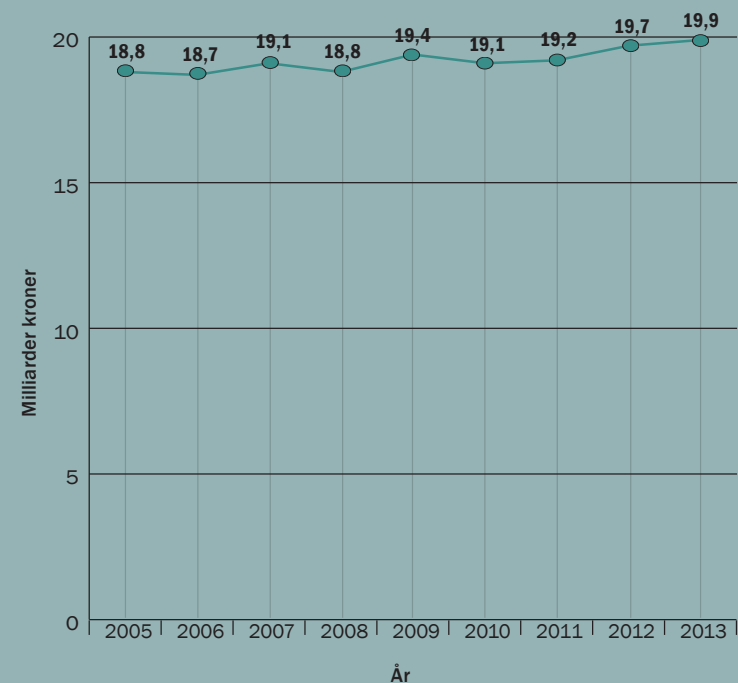
År	Nye virkestoffer	Utgåtte virkestoffer
2003	24	*
2004	29	12
2005	25	13
2006	47	20
2007	51	16
2008	36	36
2009	54	27
2010	49	40
2011	52	50
2012	31	42
2013	52	27

Kilde: Statens legemiddelverk
* Tall ikke tilgjengelig

52 nye virkestoffer fikk markedsføringstillatelse i Norge i 2013, samtidig som 27 virkestoffer ble trukket. Tallene inkluderer veterinærlegemidler. Naturlegemidler og radiofarmaka regnes ikke med.

1.03

Legemiddelsalg i Norge de siste årene



Tall i faste 2013-kroner
Kilde: LMI/Farmastat, SSB

Den totale legemiddelomsetningen i Norge er anslått til 19,9 milliarder kroner i 2013, basert på en AIP-omsetning (apotekenes innkjøpspris) på ca 12,9 milliarder kroner. Tallene inkluderer anslag på omsetningen utenom apotek. Anslaget på totalmarkedet inkluderer ikke veterinærmedisin.

Legemiddelsalget per innbygger i Norge utgjør 3 830 kroner. De syv siste årene har legemiddelmarkedet vært preget av lav vekst.

1.04

Prosentvis årlig vekst i legemiddelomsetningen

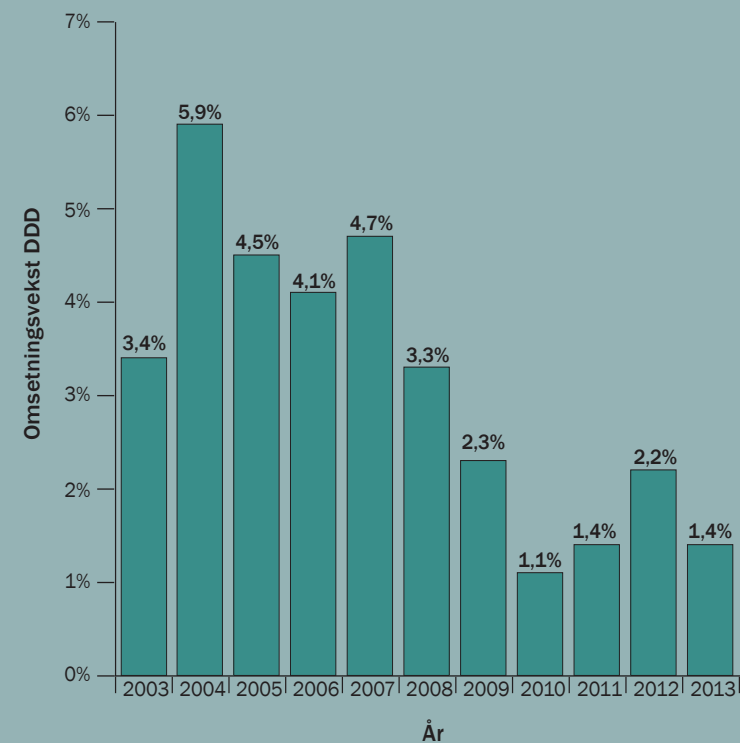


Kilde: LMI/Farmastat og Statistisk sentralbyrå

Omsetningen på AUP-nivå (justert for inflasjon i forhold til konsumprisindeksen) i 2013, viser en reell vekst med 0,9 prosent.

1.05

Omsetningsvekst i volum (DDD)



Kilde: LMI/Farmastat

Omsetningen i volum, målt i definerte døgndoser (DDD), økte med 1,4 prosent i 2013. De siste tre årene har omsetningsveksten i volum vært mellom 1-2 prosent.

1.06

Omsetning av legemidler fordelt på terapeutiske hovedgrupper (ATC)

		Omsetning AIP 2013, Mill kr	Vekst 2012-2013	Andel av total- markedet 2013
A	Fordøyelsesorganer og stoffskifte	1 240	0,8%	9,6%
B	Blod og bloddannende organer	1 024	19,1%	7,9%
C	Hjerte og kretsløp	958	-11,0%	7,4%
D	Dermatologiske midler	257	2,4%	2,0%
G	Urogenitalsystemet og kjønns- hormoner	675	3,7%	5,2%
H	Hormoner til systemisk bruk, ekskl. kjønns-hormoner	348	3,7%	2,7%
J	Systemiske anti-infektiva	1 108	1,0%	8,6%
L	Antineoplastiske og immunmodu- lerende midler	3 099	9,3%	24,0%
M	Muskler og skjelett	388	9,4%	3,0%
N	Sentralnervesystemet	2 172	-1,2%	16,9%
P	Antiparasitære midler	38	11,4%	0,3%
R	Respirasjonsorganene	1 114	-4,2%	8,6%
S	Sanseorganer (øye- og øremidler)	302	6,8%	2,3%
V	Varia (kontrastmidler, allergenek- str. etc.)	169	4,8%	1,3%

Kilde: LMI/Farmastat

Denne oversikten tar for seg legemidler fordelt på terapeutiske grupper i henhold til ATC-systemet. Dette er et internasjonalt system som brukes for å klassifisere legemidler.

Tabellene er basert på første nivå i ATC-systemet; anatomisk hovedgruppe. Eksempler på lidelser/bruksområder innenfor de ulike gruppene er gitt i parentes. Disse eksemplene er ikke uttømmende. Beløpene er oppgitt i AIP (apotekenes innkjøpspris).

Antineoplastiske og immunmodulerende legemidler, blant annet kreftlegemidler og legemidler mot revmatiske lidelser representerte i 2013 nesten en fjerdedel av den totale legemiddelomsetningen i Norge. Legemidler som virker på sentralnervesystemet – blant annet legemidler mot smerte, migrene, psykiske lidelser, epilepsi og demens – representerer 17 prosent. Legemidler for hjerte og kretsløp er den tredje største gruppen, og inkluderer legemidler for høyt blodtrykk og høyt kolesterol. Til sammen står disse tre gruppene for om lag halvparten av omsetningen av legemidler.

1.07

De 25 største legemiddelfirmaene på det norske markedet

Plassering 2013 (2012)	Firma	Omsetning 2013 AIP, mill. kr	Omsetningsvekst	Andel av totalmarkedet
1 (1)	Pfizer AS	1177	-4,0%	9,1%
2 (3)	Novartis Norge AS AS	969	11,4%	7,5%
3 (2)	MSD (Norge)	904	-2,9%	7,0%
4 (4)	GlaxoSmithKline AS	723	1,8%	5,6%
5 (5)	AstraZeneca AS	556	-12,5%	4,3%
6 (7)	Roche Norge AS	473	0,3%	3,7%
7 (6)	Takeda Nycomed AS	459	-3,5%	3,6%
8 (8)	AbbVie	437	8,9%	3,4%
9 (9)	Sanofi	346	-10,2%	2,7%
10 (10)	Novo Nordisk Scandinavia AS	339	3,0%	2,6%
11 (13)	Janssen-Cilag AS	326	22,2%	2,5%
12 (11)	Weifa AS	309	4,9%	2,4%
13 (18)	Bayer AS	292	38,5%	2,3%
14 (12)	Teva Norway AS	273	-2,3%	2,1%
15 (19)	Boehringer Ingelheim AS AS	267	33,7%	2,1%
16 (14)	Orifarm AS *	266	0,1%	2,1%
17 (16)	Actavis Norway AS	243	2,5%	1,9%
18 (17)	Meda AS	215	1,5%	1,7%
19 (15)	Baxter AS	214	-17,3%	1,7%
20 (20)	Eli Lilly Norge AS	213	6,8%	1,7%
21 (24)	Amgen Norge	181	11,4%	1,4%
22 (21)	Biogen Idec Norway	178	-4,4%	1,4%
23 (23)	McNeil Consumer Healthcare	177	6,7%	1,4%
24 (25)	Gilead Sciences Sweden AB	161	18,9%	1,2%
25 (22)	Farmagon AS *	148	-16,1%	1,1%
Sum omsetning alle legemiddelfirmaer		12 892	2,9%	100%

*Parallellimportør
Kilde: LMI/Farmastat

1.08

De 25 legemidlene på det norske markedet med høyest omsetning

Plassering 2013(2012)	Legemiddel	Omsetning 2013 AIP mill	Omsetningsvekst	Andel av totalmarkedet	Eksempel på bruksområde
1 (2)	Humira	368	9,3%	2,9%	Leddgikt
2 (1)	Enbrel	343	-7,6%	2,7%	Leddgikt
3 (3)	Remicade	322	0,9%	2,5%	Leddgikt
4 (4)	Seretide	230	-5,9%	1,8%	Astma
5 (7)	Symbicort Turbu	139	-1,0%	1,1%	Astma
6 (6)	Mabthera	137	-3,4%	1,1%	Kreft og leddgikt
7 (5)	Nexium	126	-14,0%	1,0%	Refluksykdom
8 (9)	Paracet	121	5,4%	1,0%	Smerter
9 (10)	Spiriva	114	5,7%	0,9%	Kols
10 (11)	Tysabri	108	7,3%	0,9%	Multipel sklerose
11 (20)	Simponi	108	40,5%	0,9%	Leddgikt
12 (12)	Otrivin	106	7,3%	0,8%	Tett nese
13 (26)	Zytiga	104	51,8%	0,8%	Kreft
14 (38)	Gilenya	102	100,0%	0,8%	Multipel sklerose
15 (8)	Herceptin	102	-14,5%	0,8%	Kreft
16 (15)	Nicorette	98	16,9%	0,8%	Røykeavvenning
17 (13)	Ibux	96	0,9%	0,8%	Smerter
18 (17)	Advate	86	6,8%	0,7%	Blødningsprofylakse
19 (16)	Lyrca	79	-2,8%	0,6%	Epilepsi
20 (21)	Nicotinell	79	4,6%	0,6%	Røykeavvenning
21 (18)	Glivec	78	-0,5%	0,6%	Kreft
22 (23)	Prevenar 13	73	2,0%	0,6%	Pneumokokkvaksine
23 (27)	Avastin	68	7,2%	0,5%	Kreft
24 (24)	Insulatard	67	-6,3%	0,5%	Diabetes
25 (28)	Neulasta	67	6,1%	0,5%	Kreft
Sum omsetning alle legemidler		12 633	2,7%	100%	

Kilde: LMI/Farmastat

1.09

De 25 mest omsatte virkestoffene i definerte døgndoser (DDD)

Plassering 2013 (2012)	Virkestoff	Omsetning DDD per 1000 innb.	Vekst 12-13	Eksempel på bruksområde
1 (1)	Acetylsalisylsyre	68	-1,4%	Blodpropp
2 (3)	Atorvastatin	58	13,4%	Høyt kolesterol
3 (2)	Simvastatin	51	-8,4%	Høyt kolesterol
4 (4)	Natriumfluorid	40	1,9%	Tannråte
5 (5)	Levonorgestrel	37	-0,6%	Prevensjon
6 (6)	Paracetamol	36	3,8%	Smerter
7 (8)	Amlodipin	32	2,4%	Høyt blodtrykk
8 (7)	Cetirizin	32	-2,4%	Allergi
9 (9)	Zopiklon	30	2,0%	Søvnvansker
10 (10)	Xylometazolin	30	3,9%	Tett nese
11 (11)	Ramipril	28	1,4%	Høyt blodtrykk
12 (13)	Metoprolol	25	2,0%	Høyt blodtrykk
13 (14)	Levotyrosinnatrium	25	3,2%	Lavt stoffskifte
14 (12)	Vitamin B kompleks	24	-1,9%	Vitaminmangel
15 (16)	Kandesartan	23	5,8%	Høyt blodtrykk
16 (15)	Askorbinsyre	23	-1,3%	Vitaminmangel
17 (17)	Escitalopram	20	-2,5%	Depresjon
18 (19)	Esomeprazol	19	7,3%	Reflukssykdom
19 (18)	Ibuprofen	18	-5,1%	Smerter
20 (23)	Kalsium	15	9,8%	Vitaminmangel
21 (25)	Pantoprazol	15	15,0%	Reflukssykdom
22 (21)	Levonorgestrel og østrogen	15	0,4%	Prevensjon
23 (22)	Metformin	14	-1,4%	Diabetes
24 (20)	Furosemid	14	-5,3%	Høyt blodtrykk
25 (-)	Losartan	13	6,1%	Høyt blodtrykk

Tall fra 2013

Kilde: LMI/Farmastat

1.10

Omsetning av generiske legemidler (DDD)



Kilde: LMI/Farmastat

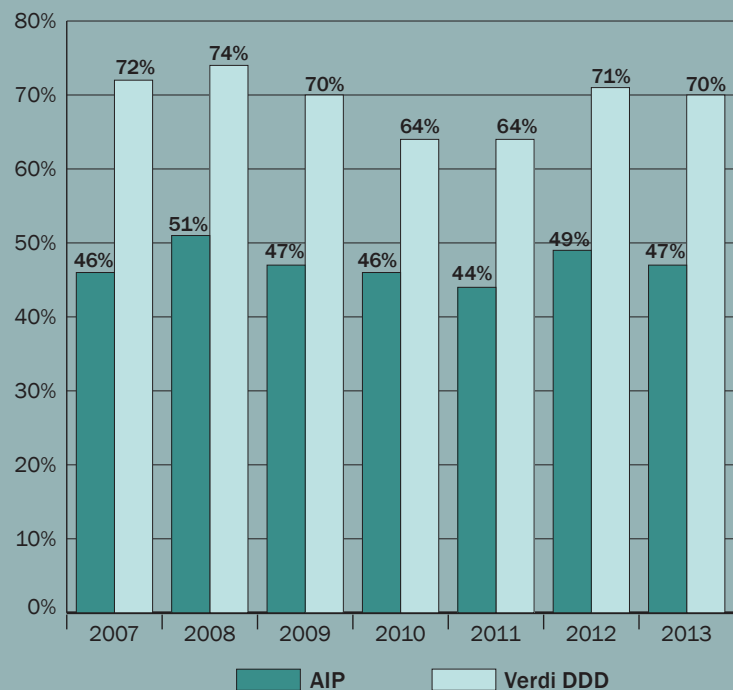
Tabellen viser omsetningen av generiske legemidler i definerte døgndoser i prosent av samlet omsetning.

Generikaandelen av legemiddelmarkedet økte sterkt mellom 2000 og 2008, men har vært stabil de siste årene. I 2013 var omsetningen av generiske legemidler på 44,6 prosent av totalmarkedet målt i volum. Etter at originalpreparatet er gått av patent, er det tillatt for andre produsenter å fremstille kopipreparater (generika) som inneholder samme virkestoff som originalpreparatet.

Generisk substitusjon i apotek ble innført i 2001. Dette, samt patentutløp for flere store legemidler og innføring av trinnprissystemet for prising av byttbare legemidler, har bidratt til økningen av generikaandelen.

1.11

Kopipreparaters andel av det samlede generiske markedet



Tall i AIP/DDD

Kilde: LMI/Farmastat

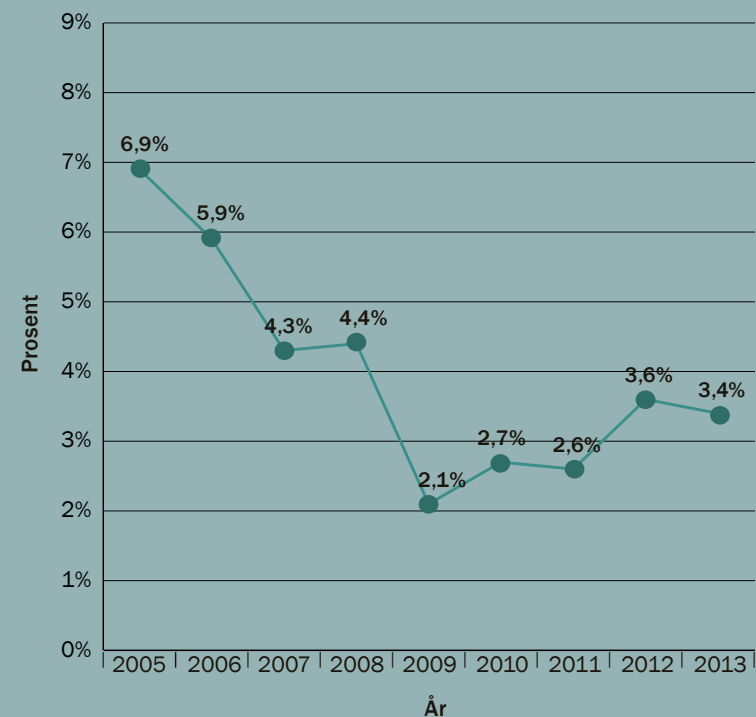
Tabellen er basert på myndighetenes liste for byttbare legemidler per 1.1.2013.

Legemidler med utelukkende parallellbytte er fjernet. Listen inneholder dermed alle virkestoffer hvor apotekene, under visse forutsetninger, kan foreta et bytte til generisk legemiddel selv om et originalpreparat er forskrevet på resepten.

Samlet utgjorde det byttbare markedet, slik det er definert her, ca 3,7 milliarder kroner AIP i 2013. Den generiske andelen av byttemarkedet representerer ca 1,8 milliarder kroner (47%).

1.12

Markedsandel for parallellimporterte legemidler



Kilde: LMI/Farmastat

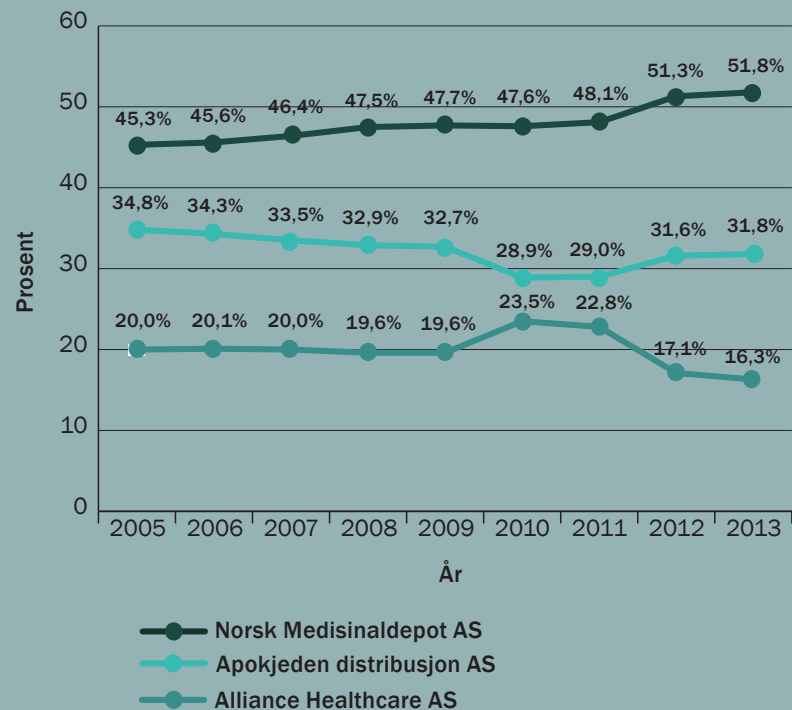
Parallellimporterte legemidlers andel av totalomsetningen er 3,4 prosent i 2013 og er tilnærmet uendret fra 2007. Det lave nivået antas å ha sammenheng med at prisene på legemidler i Norge har sunket, og at legemiddelpriene i Norge er på et relativt lavt nivå i forhold til resten av Europa.

Parallellimportørene kjøper originalpreparater i andre EU-/EØS-land, og importerer dem til Norge. Parallellimport er mest aktuelt for patenterte legemidler med høy salgsverdi.

Grossistenes parallellimport av legemidler fra Norge antas å være vesentlig høyere enn parallellimporten.

1.13

Markedsandeler for legemiddelgrossister



Kilde: LMI/Farmastat

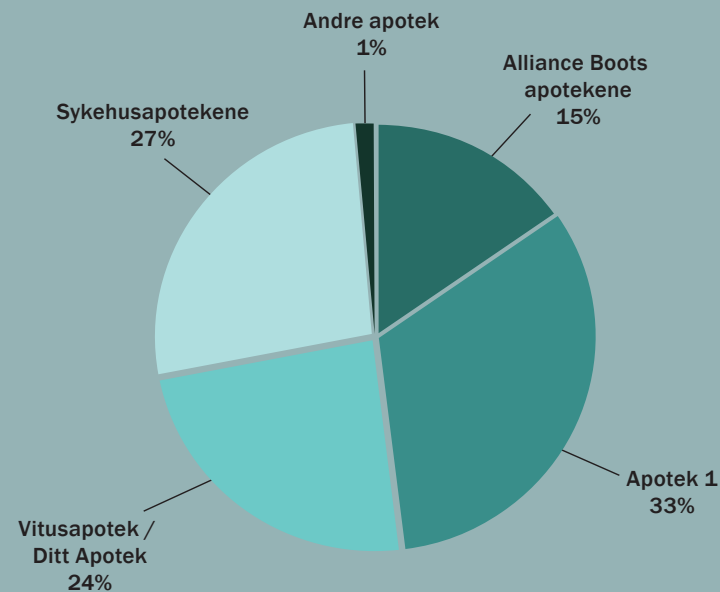
I Norge er det tre fullsortiments legemiddelgrossister: Norsk Medisinaldepot AS, Apokjeden distribusjon AS og Alliance Healthcare AS. Disse er integrert med apotekkjedene.

Sykehusapotekene får sine legemidler fra NMD Grossisthandel AS. Grossistene/apotekkjedene er alle eid av internasjonale selskaper.

Endringene i markedet fra 2010 skyldes grossistanbudet for sykehusapotek og helseforetak i Norge inklusive H-resept.

1.14

Apotekenes omsetning etter kjedetilhørighet



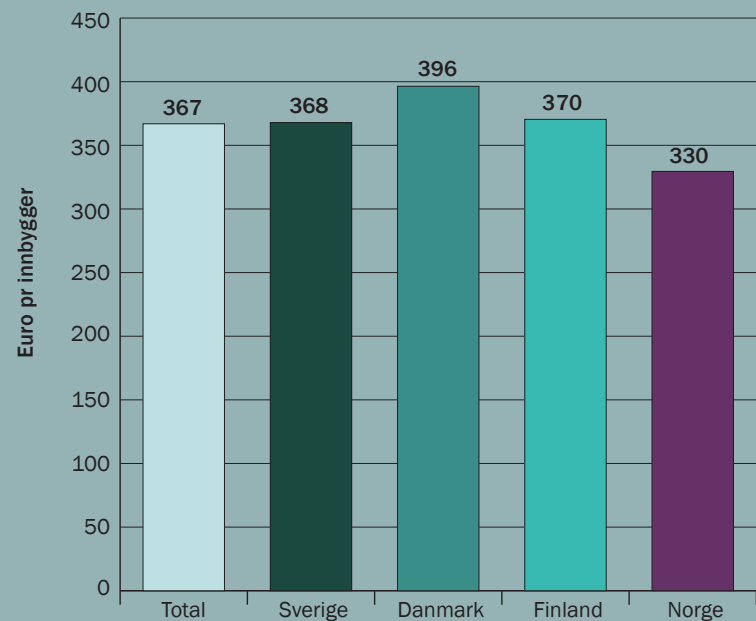
Tall fra 2013

Kilde: Farmastat

I dag har de tre apotekkjedene i Norge kontroll over sin egen distribusjon ved at de har grossistvirksomhet integrert i kjeden. Dette gjelder Apotek 1 med Apokjeden Distribusjon, Vitus/Ditt Apotek med Norsk Medisinaldepot og Boots apotekene med Alliance Healthcare som grossist.

1.15

Legemiddelomsetning (AIP) per innbygger i de nordiske landene

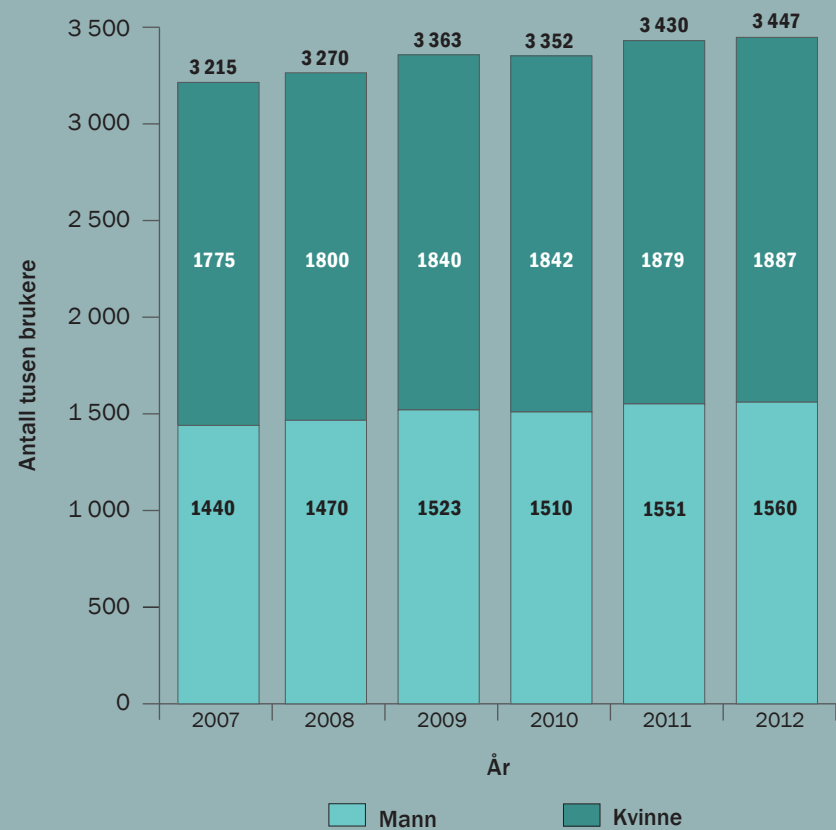


Kilde: Farmastat
Tall fra 2012

Legemiddelomsetningen per innbygger målt i apotekenes innkjøpspris (AIP) er lavest i Norge sammenlignet med resten av Norden.

1.16

Totalt antall brukere av reseptpliktige legemidler i Norge



Kilde: Reseptregisteret

3,4 millioner nordmenn benytter reseptpliktige legemidler i løpet av et år. Antall brukere er økende. Dette kan skyldes demografiske forhold, blant annet et stigende antall eldre.

Figuren viser også at flere kvinner enn menn benytter reseptpliktige legemidler.

Pris og finansiering

Flere prisundersøkelser foretatt i perioden 2008-2012 har vist at prisene på patenterte legemidler i Norge er blant de aller laveste i Vest-Europa. Nyere studier av priser på generiske legemidler i Norge sammenlignet med andre land viser sprikende resultater.

Prisene på legemidler inn til norske apotek har vært synkende de siste årene. Den siste tiårsperioden har legemiddelprisene gjennomsnittlig sunket med 2,7 prosent i året, mens konsumprisindeksen har hatt en gjennomsnittlig årlig økning på 1,8 prosent. Dette indikerer en gjennomsnittlig årlig realprisreduksjon på legemidler på i overkant av 4 prosent. Størrelsene fremkommer ved å sammenligne prisene på alle legemidler som hadde omsetning både i inneværende og foregående år.

Norge er ett av få land i Europa hvor det betales full merverdiavgift på reseptpliktige og reseptfrie legemidler. Myndighetene fastsetter prisene på reseptpliktige legemidler, mens prisene på reseptfrie legemidler er blitt bestemt av markedet siden 1995. Stortinget fastsetter apotekenes maksimale avanse for reseptpliktige legemidler.

Om lag to tredeler av legemiddelkostnadene er finansiert ved at det offentlige dekker utgiftene til legemidler forskrevet på blå resept og legemidler brukt ved sykehus og sykehjem. Andelen som finansieres over blåreseptordningen har vært stabil de siste årene. Den private andelen av finansieringen omfatter pasientenes utgifter til reseptfrie legemidler, reseptpliktige legemidler på hvit resept og egenandeler på blå resept. Egenandelstaket, dvs pasientenes utgifter til legebesøk og medisiner på blå resept i løpet av et kalenderår, var på 2 040 kroner i 2013.

Det offentlige utgifter til legemidler utgjør en relativt liten andel av de totale utgiftene til forebygging og behandling av sykdom. Offentlige legemiddelutgifter utgjorde ca. 5,9 prosent av de offentlige helseutgiftene i 2012. Andelen har vært synkende de siste årene.

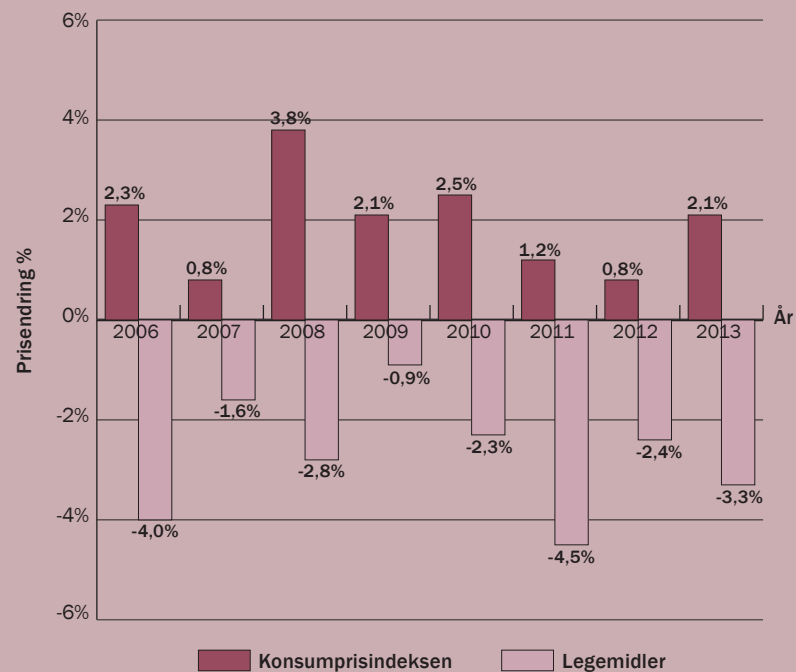
Legemidler utgjør under 4 prosent av driftskostnadene i spesialisthelsetjenesten.

Utgifter til helseformål utgjør en stadig økende andel av de totale utgiftene. Legemiddelutgiftene har, frem til for få år siden, hatt samme veksttakt som de øvrige helseutgiftene. Nå viser legemiddelutgiftene en fallende tendens. Årsakene til lavere vekst i legemiddelutgiftene de siste årene er blant andre patentutløp og ordninger som trinnpris, foretrukket legemiddel, konkurranseutsetting på sykehus og årlige prisrevisjoner.



2.01

Prisendring på legemidler og generell prisvekst



Kilder: Statistisk sentralbyrå og LMI/Farmastat

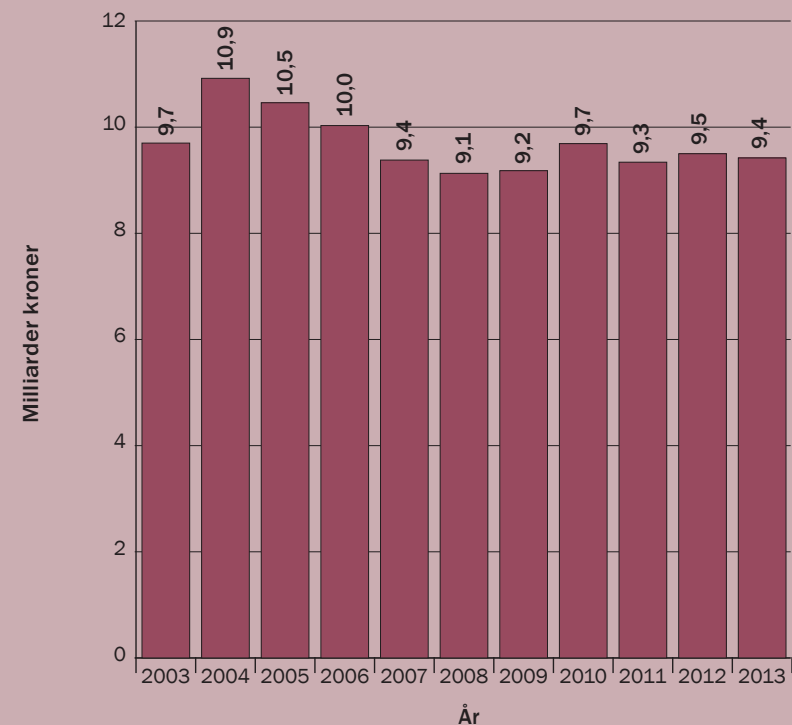
Figuren viser at prisen på legemidler gjennomgående falt i perioden 2000 til og med 2013.

Den siste tiårsperioden har legemiddelprisene gjennomsnittlig sunket med 2,7 prosent i året, mens konsumprisindeksen har hatt en gjennomsnittlig årlig økning på 1,8 prosent. Dette indikerer en gjennomsnittlig årlig realprisreduksjon på legemidler på i overkant av 4 prosent.

Størrelsene fremkommer ved å sammenligne prisene på alle legemidler som hadde omsetning, både i inneværende og foregående år.

2.02

Offentlige utgifter til legemidler på blå resept



Tall i milliarder 2013-kroner

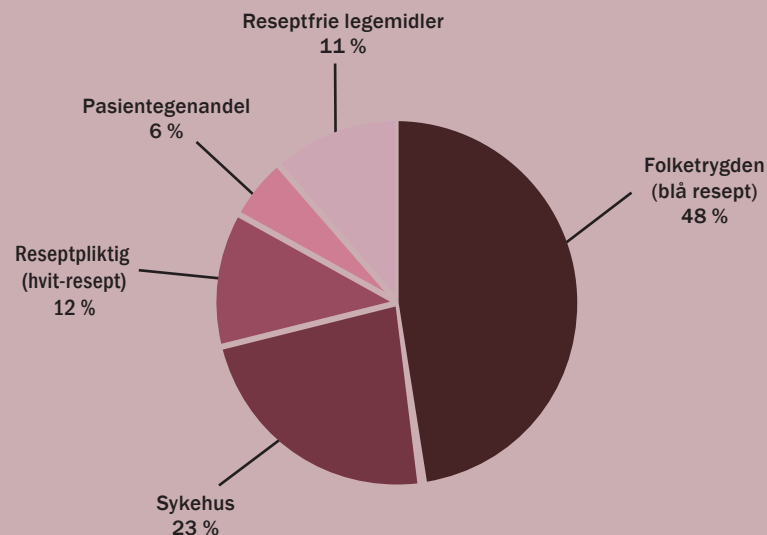
Kilde: NAV, HOD, LMI

Utgiftene til legemidler på blå resept ble redusert med 0,9 prosent fra 2012 til 2013 til 9,4 milliarder. De siste årene har overføring av finansieringsansvaret for en del kostbare biologiske legemidler til helseforetakene, som eksempel TNF-hemmere, MS legemidler, patentutløp, samt ordninger som trinnpris og foretrukket legemiddel dempet veksten i de offentlige utgiftene til blå resept.

Tallene er oppgitt i faste 2013-kroner, og inkluderer både ordinær refusjon og refusjon ved oppnådd beløpsgrense på frikort.

2.03

Finansiering av legemiddelforbruket



Tall fra 2012

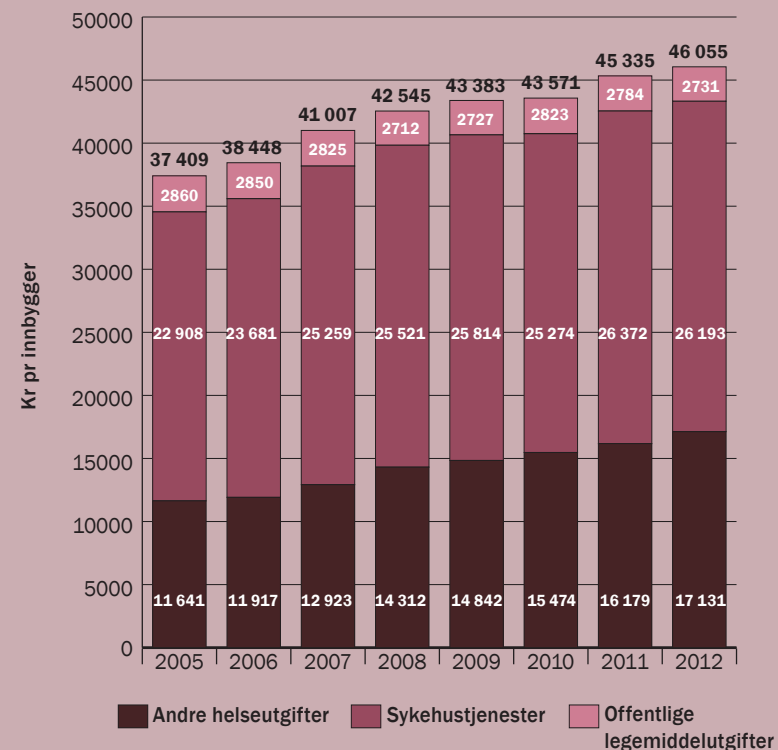
Figuren baseres på tall fra flere kilder, og det knyttes derfor usikkerhet til tallene

Kilde: NAV, SSB, NAF, LMI/Farmastat

Det offentlige finansierer ca. 70 prosent av legemiddelkostnadene i Norge. Mesteparten (48%) går gjennom den ordinære refusjonsordningen for legemidler (blåreseptordningen). Andelen som finansieres over helseforetakenes budsjetter har, i perioden 2006-2012, steget fra 16,5 prosent til 23 prosent.

2.04

Offentlige helseutgifter, kr per innbygger



2012-kroner

Kilde: SSB, NAV

Det offentliges helseutgifter til legemidler utgjør en relativt liten andel av de totale utgiftene til forebygging og behandling av sykdom.

Størsteparten av det offentliges helseutgifter er relatert til andre innsatsfaktorer enn legemidler, som sykehustjenester og først og fremst lønnsutgifter.

2.05

Offentlige utgifter til helsetjeneste og legemidler

År	BNP mill kr	Offentlige utgifter helsetjeneste		Offentlige utgifter legemidler		% av offentlige helseutgifter
		mill kr	% av BNP	mill kr	% av BNP	
2006	2 180 801	156 463	7,2%	11 597	0,5%	7,4%
2007	2 306 445	169 642	7,4%	11 686	0,5%	6,9%
2008	2 559 914	184 863	7,2%	11 783	0,5%	6,4%
2009	2 382 330	195 017	8,2%	11 934	0,5%	6,1%
2010	2 544 266	203 161	8,0%	13 162	0,5%	6,5%
2011	2 750 780	216 745	7,9%	13 311	0,5%	6,1%
2012	2 908 924	232 622	8,0%	13 797	0,5%	5,9%

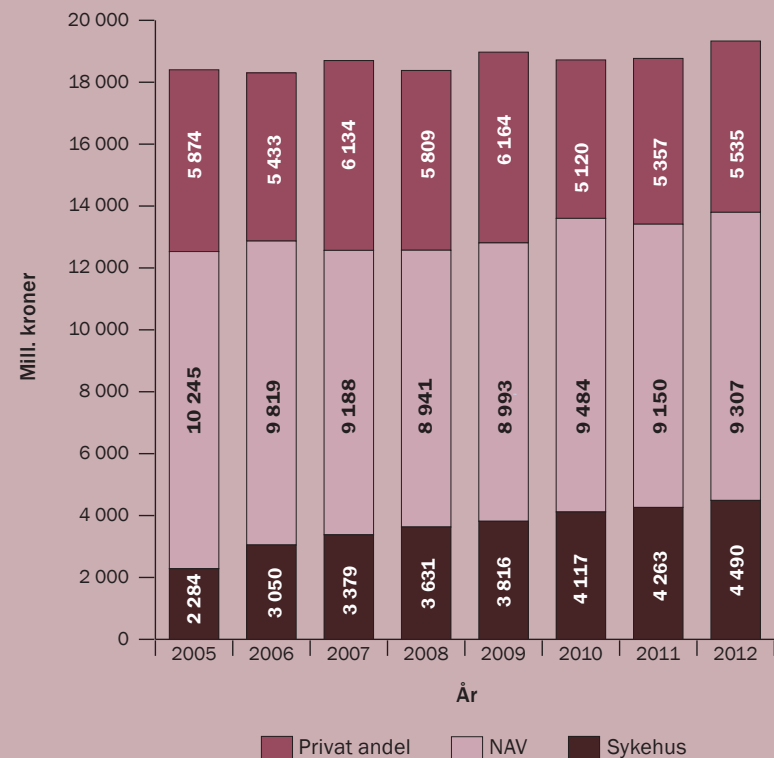
Offentlig forvaltning. Totale utgifter, etter formål, tid og statistikkvariabel
Kilder: NAV og LMI/Farmastat

Selv om kronebeløpet det offentlige bruker til legemidler øker, har utgiftene som andel av bruttonasjonalproduktet (BNP) vært noenlunde konstant.

Legemidlenes andel som prosent av de offentlige helseutgiftene utgjør ca. 6,2 prosent.

2.06

Legemiddelutgifter i privat og offentlig sektor



Faste priser, 2012 kroner

Kilder: SSB, NAV og LMI/Farmastat

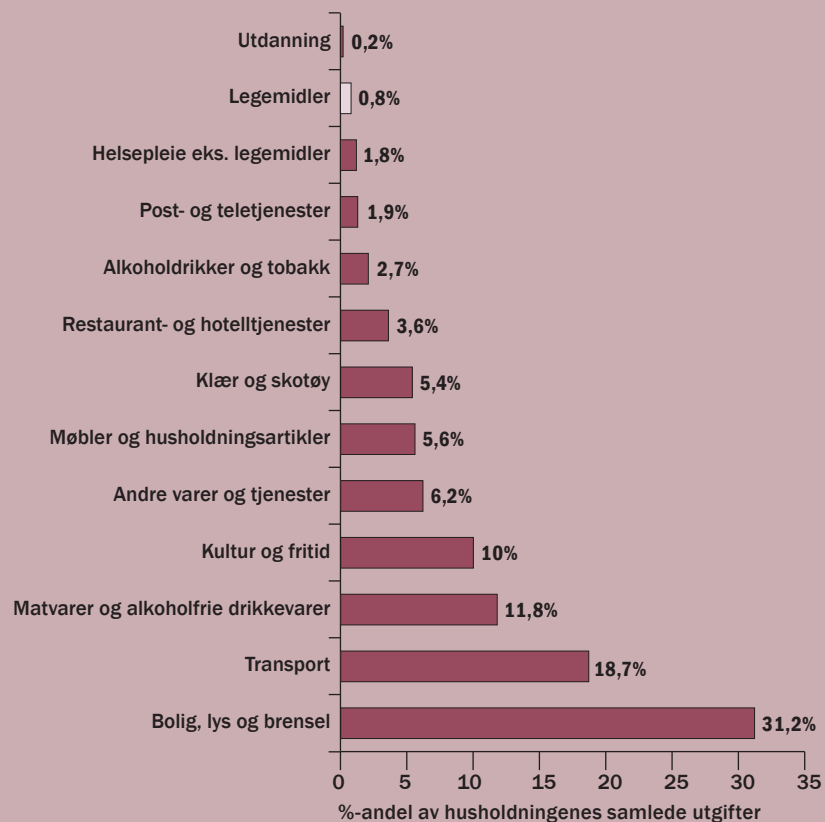
Forbrukernes utgifter til legemidler i 2012 var på 29 prosent. Forbrukernes legemiddelutgifter består av hvite resepter, reseptfrie legemidler og egenandeler for blåresepter.

Folketrygdens utgifter har sunket gradvis siden 2005, mens sykehusenes legemiddelutgifter har økt de senere årene og utgjorde 23 prosent i 2012. Dette skyldes at finansieringsansvaret for en del biologiske legemidler er overført fra folketrygden til helseforetakene.

Legemidler utgjør i underkant 4 prosent av helseforetakenes samlede driftsutgifter.

2.07

Forbrukerens utgifter til legemidler i forhold til andre utgifter



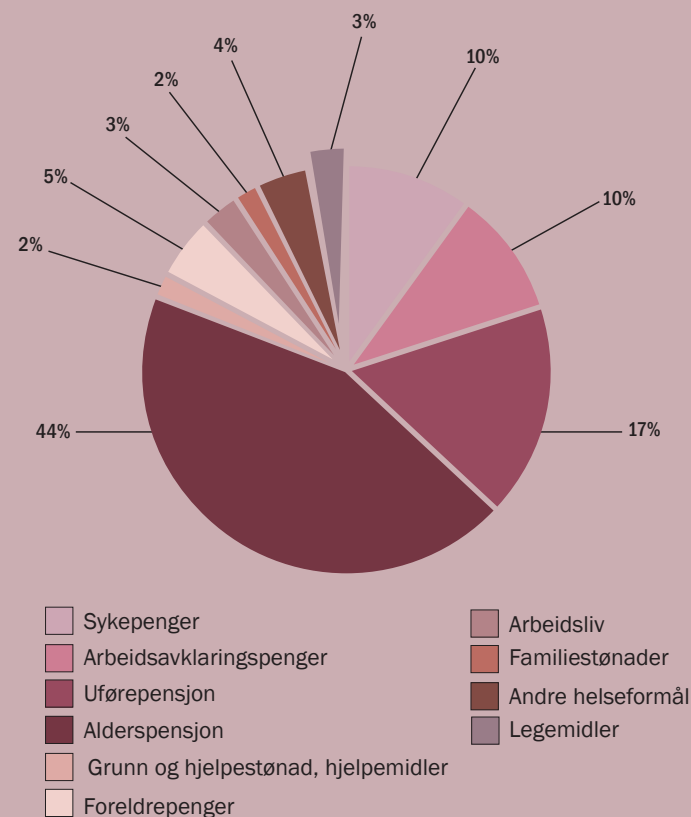
Kilde: Statistisk sentralbyrå 2014

En gjennomsnittsnordmanns personlige utgifter er tre ganger høyere til alkohol og fire ganger høyere til restaurantbesøk, enn til legemidler.

Tallgrunnlaget baserer seg på Statistisk Sentralbyrås (SSB) sin siste forbruksundersøkelse, og viser hvor mye en gjennomsnittsforsbruker i Norge bruker på ulike varer og tjenester i perioden 2009 til 2011.

2.08

Folketrygdens utgifter til ulike formål

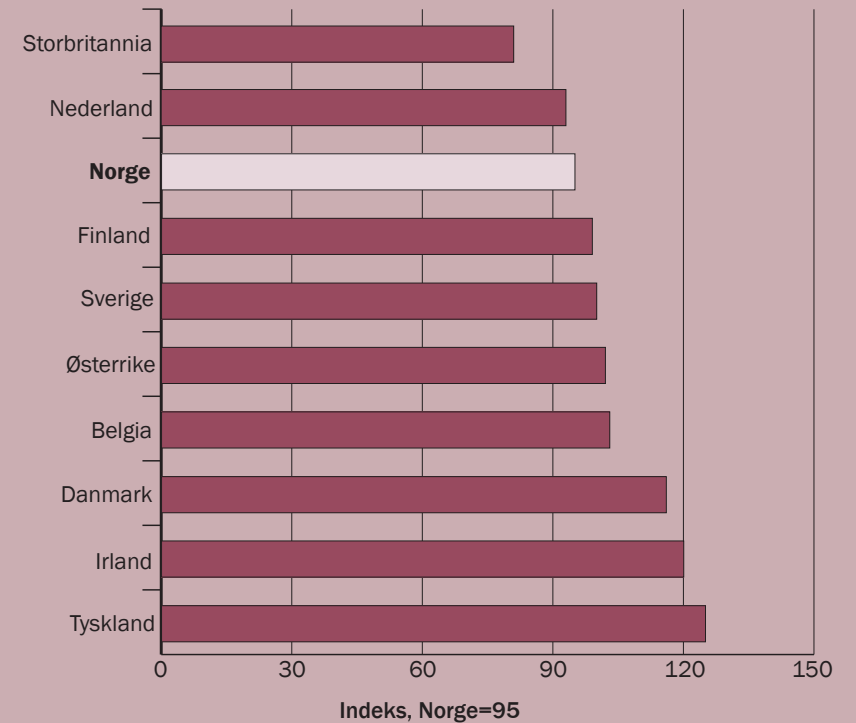


Kilde: Folketrygdens utgifter
Saldert budsjett 2013/Statsbudsjettet 2013

Av folketrygdens samlede utgifter i 2013 utgjorde refusjon av legemidler en beskjeden andel av disse. I 2013 representerte legemidler 3 prosent, eller i overkant av 9 milliarder kroner. Dette er om lag på samme nivå som tidligere.



2.09 Prisnivå på legemidler i et utvalg europeiske land



Kilde: SNF Rapport 01/12

Flere prisundersøkelser foretatt i perioden 2008-2012 har vist at prisene på patenterte legemidler i Norge er blant de aller laveste i Vest-Europa. Nyere studier av priser på generiske legemidler i Norge sammenlignet med andre land viser sprikende resultater.

I tabellen er prisene i de europeiske landene indekstert med prisnivået i Sverige satt lik 100. Norge er på prisnivå 95 sammenlignet med ni andre vesteuropeiske land, der Storbritannia og Nederland har lavere priser enn Norge.

2.10

Mva på legemidler og andre varer og tjenester i Europa

Land	Standard MVA %	MVA på legemidler %	
		Reseptpliktige	Reseptfrie
Danmark	25,0	25,0	25,0
Norge	25,0	25,0	25,0
Tyskland	19,0	19,0	19,0
Italia	21,0	10,0	10,0
Finland	24,0	10,0	10,0
Hellas	23,0	6,5	6,5
Belgia	21,0	6,0	6,0
Nederland	21,0	6,0	6,0
Portugal	23,0	6,0	6,0
Spania	21,0	4,0	4,0
Frankrike (1)	19,6	2,1	7,0
Sveits	8,0	2,5	2,5
Irland (2)	23,0	0,0 - 23,0	0,0 - 23,0
Østerrike	20,0	10,0	10,0
Sverige	25,0	0,0	25,0
Storbritannia	20,0	0,0	20,0

Kilde: EFPIA/EU
Data per 2013

(1) Frankrike: refunderbare 2,1%, hvitresept 7,0%
(2) Irland: orale legemidler 0%, andre legemidler 23%

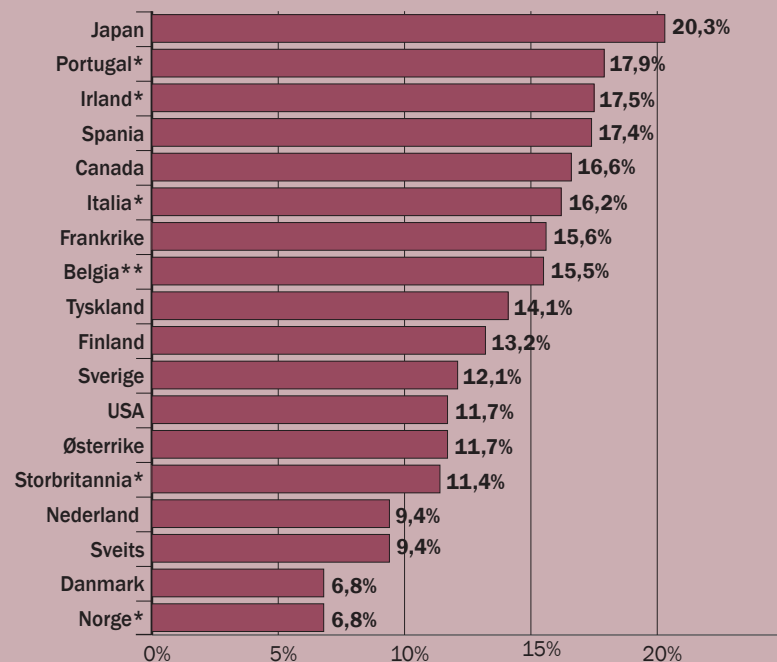
Norge er ett av få land i Europa hvor det betales full merverdiavgift på reseptpliktige og reseptfrie legemidler.

Verken i Sverige eller Storbritannia betales mva for reseptpliktige legemidler. I de fleste andre europeiske land er det lavere mva på legemidler enn på andre varer og tjenester.



2.11

Legemiddelutgifter som andel av helseutgifter i OECD



* Omfatter også offentlige utgifter til reseptfrie legemidler

** Kun reseptbelagte legemidler

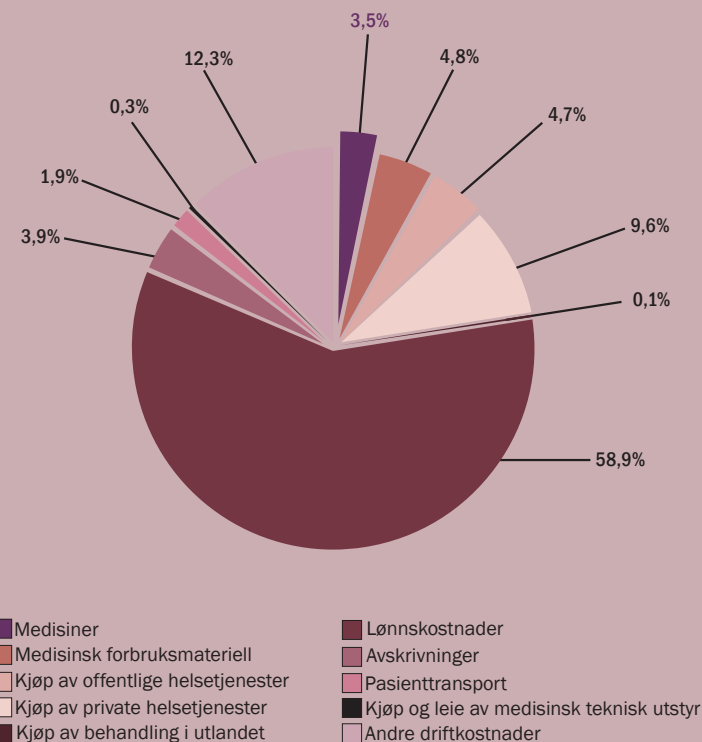
Data fra 2011

Kilde: OECD Health 2013

Legemiddelutgiftenes andel av helseutgiftene er lave i Norge sammenlignet med andre land.

2.12

Fordeling av driftskostnader i spesialisthelsetjenesten



Kilde: SSB
Tall fra 2012

Legemidler utgjør under 4 prosent av driftskostnadene i spesialisthelsetjenesten. Lønnskostnadene utgjør 59 prosent av driftskostnadene.

Reseptfrie legemidler

Det omsettes reseptfrie legemidler for i overkant av 1 mrd. kroner, målt i apotekenes innkjøpspris (AIP). De reseptfrie legemidlenes andel av totalmarkedet målt i definerte døgndoser (DDD) utgjorde 14 prosent i 2013. Reseptfrie legemidler utgjorde 11,5 prosent av den totale legemiddelomsætningen i 2013, målt i apotekenes utsalgpris (AUP), eller priser ut til forbruker. De siste årene har denne andelen ligget mellom 11 og 12 prosent av totalmarkedet.

Fra 1995 har det vært fri prissetting på reseptfrie legemidler i Norge. Siden 2004 har det vært omsatt flere typer reseptfrie legemidler utenom apotek, for eksempel i dagligvarebutikker og på bensinstasjoner.

I løpet av de siste årene har de mest solgte reseptfrie legemidlene vært medisiner mot lette smerter og feber. Tett nese og røykeavvenning er også områder der mange bruker reseptfrie legemidler.

Salgstallene for reseptfrie legemidler er estimert på grunnlag av AIP-tall og inkluderer salg av legemidler utenom apotek.



3.01

Omsetningen av reseptfrie legemidler



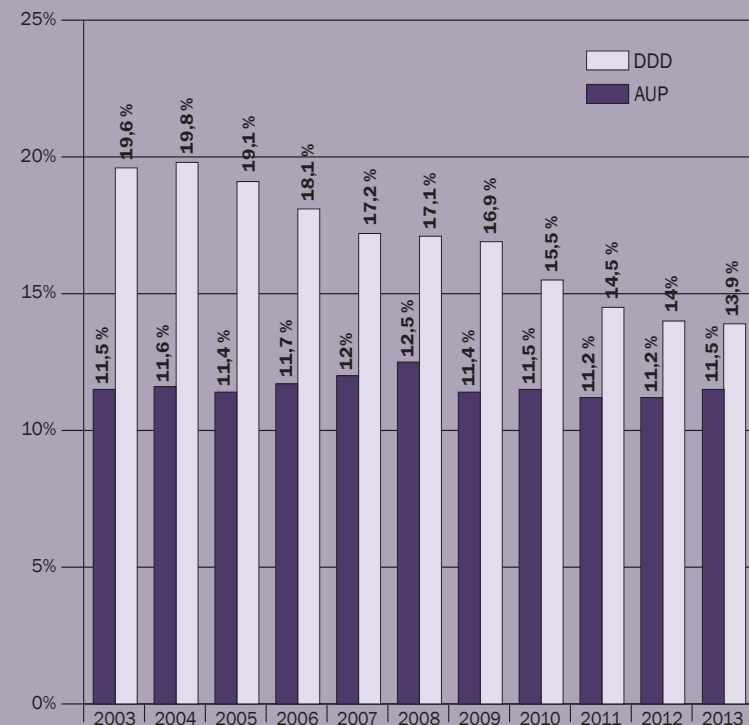
Kilde: LMI/Farmastat
Tall i AIP, 2013-kroner

Det omsettes reseptfrie legemidler for i overkant av 1 mrd. kroner, målt i apotekenes innkjøpspris (AIP).

Justert for inflasjon var dette en økning på 3,3 prosent fra 2012 til 2013. Statistikkgrunnlaget for omsetning av reseptfrie legemidler er noe usikkert fordi data er innhentet fra flere kilder.

3.02

Reseptfrie legemidlers andel av totalmarkedet målt i omsetning og volum



Kilde: LMI/Farmastat

Målt i volum, dvs. definerte døgndoser (DDD), har de reseptfrie legemidlenes andel av totalmarkedet sunket jevnt fra 2004 og frem til og med 2013. Målt i AUP har omsetningen vært relativt stabil de siste årene.

3.03

De 20 reseptfrie legemidlene med høyest omsetning

Plassering 2013 (2012)	Legemiddel	Omsetning AIP 2013, mill. kr	Endring fra 2012	Eksempel på bruksområde
1 (2)	Otrivin	105,7	7,3%	Tett nese
2 (5)	Nicorette	98,0	16,9%	Røykeavvenning
3 (3)	Paracet	94,6	7,1%	Smerter
4 (1)	Ibux	87,0	0,4%	Smerter
5 (4)	Nicotinell	79,3	4,6%	Røykeavvenning
6 (6)	Canesten	24,5	5,1%	Soppinfeksjoner
7 (16)	Voltarol	17,6	25,2%	Smerter
8 (9)	Livostin	16,5	2,0%	Allergi
9 (8)	Bisolvon	13,0	-3,1%	Luftveislidelser
10 (13)	Microlax	10,8	10,0%	Forstoppelse
11 (-)	Pepcid	10,6	16,9%	Sure oppstøt
12 (-)	Klyx	10,0	9,0%	Forstoppelse
13 (14)	Norlevo	9,8	-0,4%	Nødprensning
14 (12)	Duphalac	9,7	-3,5%	Forstoppelse
15 (11)	Noskapin	9,6	-5,7%	Hoste
16 (15)	Nycoplus C-vitamin	9,5	-0,3%	Vitamintilskudd
17 (-)	Bronkyl	9,4	17,0%	Kronisk bronkitt
18 (-)	Viscotears	9,2	5,1%	Nedsatt tåreproduksjon
19 (-)	Novaluzid	8,5	5,7%	Sure oppstøt
20 (-)	Voltarol forte	8,2	NY	Smerter

Tall fra 2013
Kilde: LMI/Farmastat

3.04

Reseptfrie legemidlers omsetning fordelt etter utvalgte terapigrupper (ATC)

	2013 mill. kr	Vekst 12-13
Smerte og feber	249,0	7,9%
Mage/tarm	142,7	-0,5%
Røykeavvenning	177,3	11,0%
Hud	82,5	0,2%
Hoste og forkjølelse	162,1	4,9%
Vitaminer og mineraler	54,7	4,9%
Allergi	18,6	4,3%
Hormonpreparater	9,8	-0,4%
Sum	896,9	5,4%
Totalt salg av reseptfrie legemidler	1066,4	5,5%

Tall (AIP) fra 2013. Løpende priser
Kilde: LMI/Farmastat

Den største gruppen er legemidler mot smerte og feber. I 2013 hadde midler til røykeavvenning høyest vekst.

3.05

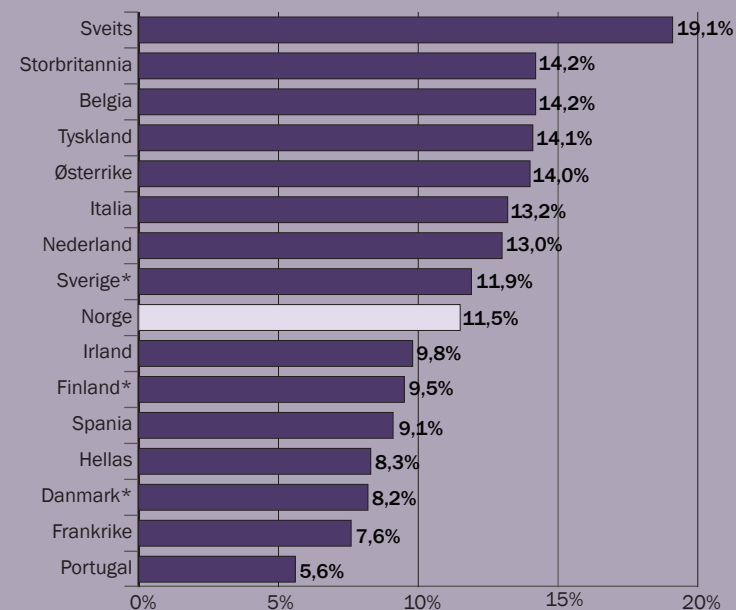
De 10 største legemiddelfirmaene innen reseptfrie legemidler

Plassering 2013 (2012)	Firma	Omsetning 2013, AIP mill. kr	Omsetningsvekst	Andel av totalmarkedet
1 (1)	Novartis Norge AS	232,8	11,3%	21,8%
2 (2)	Weifa AS	214,6	6,9%	20,1%
3 (3)	McNeil	160,1	6,9%	15,0%
4 (4)	Takeda Nycomed AS	90,2	-3,9%	8,5%
5 (5)	Actavis Norway AS	34,0	-4,0%	3,2%
6 (8)	Bayer AS	32,2	10,6%	3,0%
7 (6)	Meda A/S	32,0	-6,4%	3,0%
8 (9)	Boehringer Ingelheim	26,9	1,4%	2,5%
9 (10)	Abbott Norge AS	20,9	-11,0%	2,0%
10 (-)	Théa Nordic	18,7	4,2%	1,8%
Sum omsetning alle reseptfrie legemidler		1066,4	5,5%	100,0%

Tall (AIP) fra 2013. Løpende priser.
Kilde: LMI/Farmastat

3.06

Reseptfrie legemidlers andel av omsetningen (AUP) i enkelte land



AUP-nivå med unntak av Sverige, Finland og Danmark som er på AIP. Irland er på GIP.

Tall for 2012
Kilde: AESGP

De reseptfrie legemidlenes andel av totalmarkedet varierer fra land til land. Dette har sammenheng med hvilke legemidler som tilbys uten resept, tilgjengelighet i og utenom apotek, terapitradisjoner og refusjonsordninger.

Målt i utsalgspris fra apotek (AUP) ser vi at Norge med 11,5 prosent i 2012 lå omtrent midt på treet i europeisk sammenheng. Andelen, målt på AUP-nivå, er høyere enn andelen målt på AIP-nivå (apotekenes innkjøpspris).

Veterinærmedisinske legemidler

Legemidler til dyr representerer et relativt lite marked i Norge, sammenlignet med legemidler til mennesker. I 2013 ble det omsatt legemidler til dyr til en anslått verdi av 1 104 millioner kroner (veiledende priser). Dette er en nedgang fra 2012 på ca. 43 millioner kroner.

Legemidler til dyr dekkes ikke av offentlige midler, slik det er for legemidler på blå resept til mennesker. Det er fri prissetting for legemidler til dyr, uavhengig av om de selges på resept eller er reseptfrie. Dette til forskjell fra prisen på reseptbelagte legemidler til mennesker der staten bestemmer maksimalprisen.

Det er fiskevaksiner som har høyest omsetning innen veterinærmedisin. Introduksjon av fiskevaksiner på 80-tallet førte til at bruken av antibiotika ble kraftig redusert. I dag er det lite bruk av antibiotika i oppdrettsnæringen, til tross for høyere fiskeproduksjon. Det var også en betydelig reduksjon i omsetningen av antibiotika til bruk på varmblodige produksjonsdyr i perioden fra 1995 til 2000. Deretter har omsetningen vært relativt stabil.

Salget av vaksiner til laks og ørret var på 441,0 millioner doser i 2013. Det ble vaksinert 311,0 millioner laks og 22,1 millioner ørret.

Ett av LMIs norske medlemmer har både forskning og produksjon samt eksport av fiskevaksiner globalt.

I tillegg til legemidler utviklet spesielt til bruk på dyr, benyttes en del legemidler som bare er godkjent til mennesker også til behandling av dyr.



4.01

De 10 veterinærlegemidlene til akvakultur med høyest omsetning

#	Legemiddel	Omsetning 2013 mill kr	Bruksområde
1	Alphaject MICR 6	221,8	Fiskevaksine
2	Alpha Max	174,0	Behandling av lakselus
3	Norvax Compact	164,8	Fiskevaksine
4	Salmosan	95,0	Behandling av lakselus
5	Betamax	37,6	Behandling av lakselus
6	Pentium Forte	37,4	Fiskevaksine
7	Finquel Vet	18,4	Bedøvelse
8	Benzoak	17,9	Bedøvelse
9	Alphaject 6-2	15,0	Fiskevaksine
10	Norvax Minova 6	10,5	Fiskevaksine

Tallene målt i veiledende utsalgspris til kunde
Kilde: LMI/Farmastat

Fiskevaksiner er de legemidlene med høyest omsetning innen veterinærmedisinske legemidler.

Tallene i tabellen viser omsetning målt etter veiledende utsalgspriser til sluttbruker. Eventuelle rabatter er ikke inkludert.

Det er fri prissetting på alle veterinærmedisinske legemidler, i motsetning til reseptbelagte legemidler til mennesker.

Tallene inkluderer ikke forbaserte legemidler mot lakselus, endoparasittmidler eller antibakterielle midler.

4.02

De 10 veterinærlegemidlene til varmblodige dyr med høyest omsetning

#	Legemiddel	Omsetning 2013, AIP mill kr	Bruksområde	Dyregruppe
1	Metacam	12,1	Smertebehandling	Både selskapsdyr og produksjonsdyr
2	Nobivac DHPPI	9,5	Vaksine	Selskapsdyr
3	Milbemax	8,0	Behandling av innvolsorm	Selskapsdyr
4	Rimadyl	7,7	Smertebehandling	Selskapsdyr
5	Immucept	7,5	Allergibehandling	Selskapsdyr og hest
6	Penovet	7,5	Bakterielle infeksjoner	Både selskapsdyr og produksjonsdyr
7	Baycox Sheep	7,3	Parasittsykdom	Lam
8	Panacur	6,7	Behandling av innvolsorm	Både selskapsdyr og produksjonsdyr
9	Synulox	6,5	Bakterielle infeksjoner	Selskapsdyr
10	Profender	6,4	Behandling av innvolsorm	Selskapsdyr

Kilde: LMI/Farmastat

4.03

De 5 største firmaene innen akvakultur

#	Firma	Omsetning 2013, mill.kr
1	Pharmaq	425,6
2	MSD Animal Health	177,4
3	FishVet Group	95,0
4	Novartis	76,1
5	Scan Aqua	18,4

Tallene målt i veiledende utsalgspris til kunde
Kilde: LMI/Farmastat

4.04

De 10 største firmaene innen øvrig veterinærmedisin

#	Firma	Omsetning 2013, mill. kr
1	MSD Animal Health	66,6
2	Orion Pharma	56,8
3	Boehringer Ingelheim	29,4
4	Merial	28,1
5	Bayer	27,9
6	Novartis	20,5
7	Scanvet	11,6
8	Dechra	9,2
9	Dr. Baddaky	7,5
10	VETPHARMA	6,4

Tallene målt i veiledende utsalgspris til kunde
Kilde: LMI/Farmastat

4.05

Oljebaserte vaksiner til laks og ørret 2013

	Antall doser
PD vaksiner	107 840 000
2 sykdommer	6 010 000
3 sykdommer	0
4 sykdommer	12 585 000
5 sykdommer	314 580 000
6 sykdommer	0
Totalt	441 015 000
Antall laks vaksinert	311 030 000
Antall ørret vaksinert	22 145 000

Definisjoner:
PD Vaksiner = Pancreas disease. Smolt må revaksineres med annen vaksine for beskyttelse mot andre patogener.
2 sykdommer = Furunkulose og vibriose
3 sykdommer = Furunkulose, vibriose og kaldvannsvibriose eller furunkulose, vibriose og flavobakteriose
4 sykdommer = Furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose og vintersår
5 sykdommer = Furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose, vintersår og IPN eller furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose, vintersår og flavobakteriose
6 sykdommer = Furunkulose, vibriose, kaldvannsvibriose, vintersår, IPN og ILA

Kilde: LMI/PHARMAQ Statistikk

For de oljebaserte vaksinene ble det i 2013 gjennomført en overgang fra vaksine i kategori 3 sykdommer til vaksine i kategori 5 sykdommer (for ørret). Det ble derfor ikke benyttet vaksiner i kategori 3 sykdommer. Det ble ikke vaksinert mot ILA (Infeksiøs lakseanemi) i 2013, og derfor ble det heller ikke benyttet vaksine i kategori 6 sykdommer.

Forskning, utvikling og produksjon i legemiddelindustrien i Norge

Alle nye medisiner som introduseres på det norske markedet er et resultat av en langvarig og kostbar forsknings- og utviklingsaktivitet. Når et produkt når markedet, har det i gjennomsnitt vært under utprøving i 12-13 år fra den aktive substansen først ble oppdaget. Dette er nødvendig for å sikre at man har tilstrekkelig kunnskap om legemiddelets sikkerhet og effekt, og for å tilfredsstille alle regulatoriske krav som settes til legemidler som skal benyttes av mennesker.

Bare et fåtall av alle potensielle substanser klarer seg gjennom et slikt utviklingsløp, og i snitt koster utviklingen av ett legemiddel ca 8-12 milliarder norske kroner. De kliniske studiene er som oftest en global aktivitet, der pasienter og helsepersonell fra mange land deltar i å framskaffe nødvendig kunnskap om det nye legemiddelet.

Legemiddelindustrien bidrar betydelig til forskning innen medisin og helse i Norge. I følge LMIs FoU-undersøkelse brukte medlemsfirmaene i overkant av 1 milliarder kroner til forskning og utvikling her i landet i 2012. I underkant av 700 ansatte i LMIs medlemsbedrifter er sysselsatt innen forskning og utvikling.

Gjennom EØS-avtalen følger Norge EUs regelverk på legemiddelområdet.

Rundt 3 800 er ansatt i LMI-bedrifter. De ansatte arbeider innenfor områder som medisinsk forskning, klinisk utprøving, produksjon, registrering, distribusjon, bivirkningsovervåking, salg- og markedsføring, samt pris- og refusjonsspørsmål.

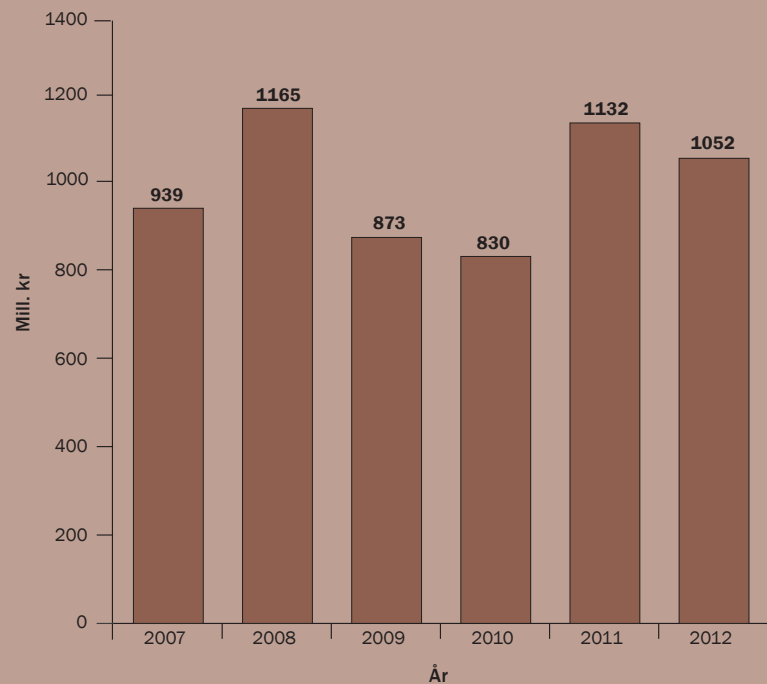
I 2012 hadde 9 bedrifter produksjon av legemidler i Norge. Disse sysselsetter i underkant av 2 500 personer.

To tredjedeler av legemiddelfirmaene som er etablert i Norge er utenlandske. De importerer, leverer og følger opp sine legemidler i Norge. De investerer også betydelige beløp i forsknings- og utviklingsaktiviteter. Direkteimportørene og de norske produsentene bidrar med nødvendig opplæring og etterutdanning av leger og annet helsepersonell.



5.01

Legemiddelindustriens investeringer i forskning og utvikling

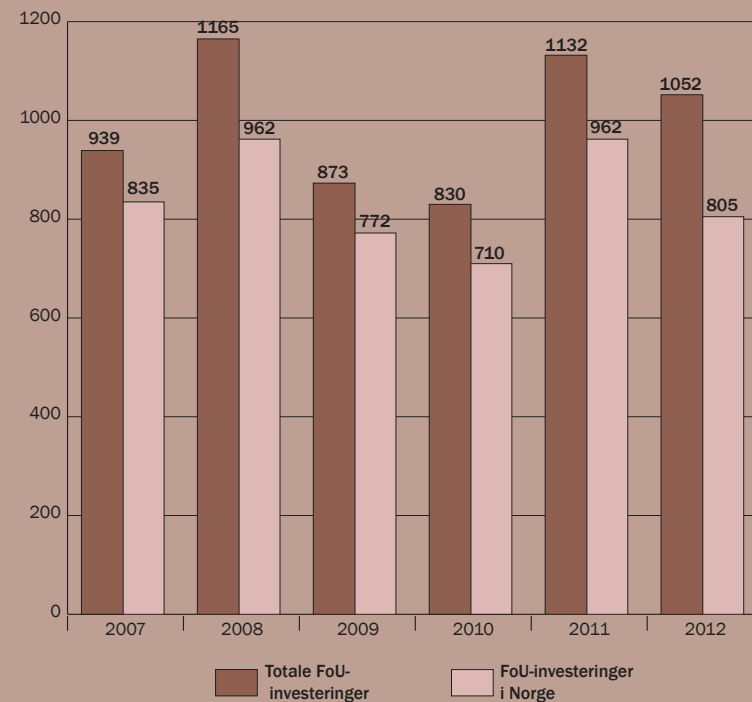


Kilde: LMI

Legemiddelindustrien investerte totalt i overkant av 1 milliard kroner i forskning og utvikling i 2012. Dette omfatter forskning i prosess og produksjon, toksikologisk og farmakologisk forskning på dyr samt kliniske studier for mennesker. Inkludert i summen inngår FoU-utgifter til tjenester kjøpt i utlandet.

5.02

Totalte FoU-investeringer

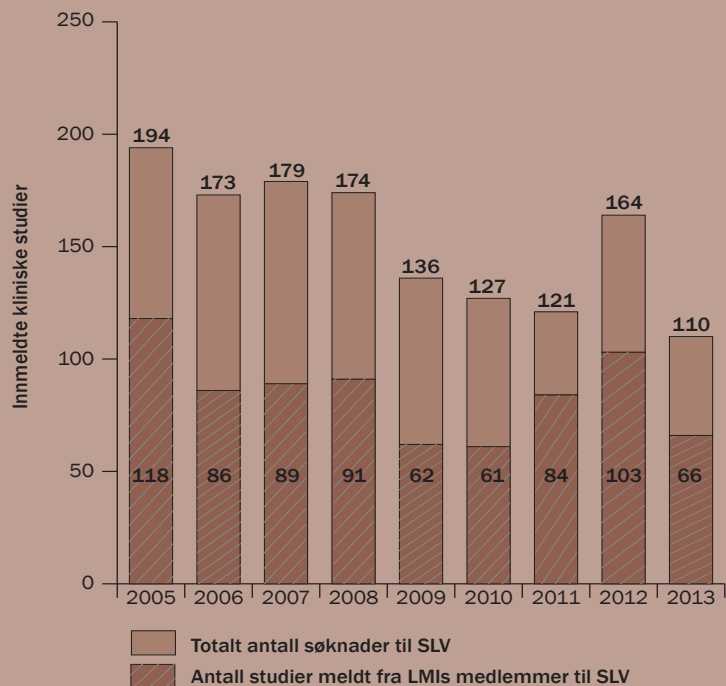


Kilde: LMI

Totalt investerte LMIs medlemsbedrifter totalt i overkant av 1 milliard kroner i forskning og utvikling i 2012, hvorav 805 millioner ble investert i Norge. Dette er 157 millioner mindre i forhold til 2011. Forholdet mellom tjenester kjøpt i utlandet i forhold til FoU-kostnader innenlands har økt det siste året.

5.03

Antall nye kliniske studier

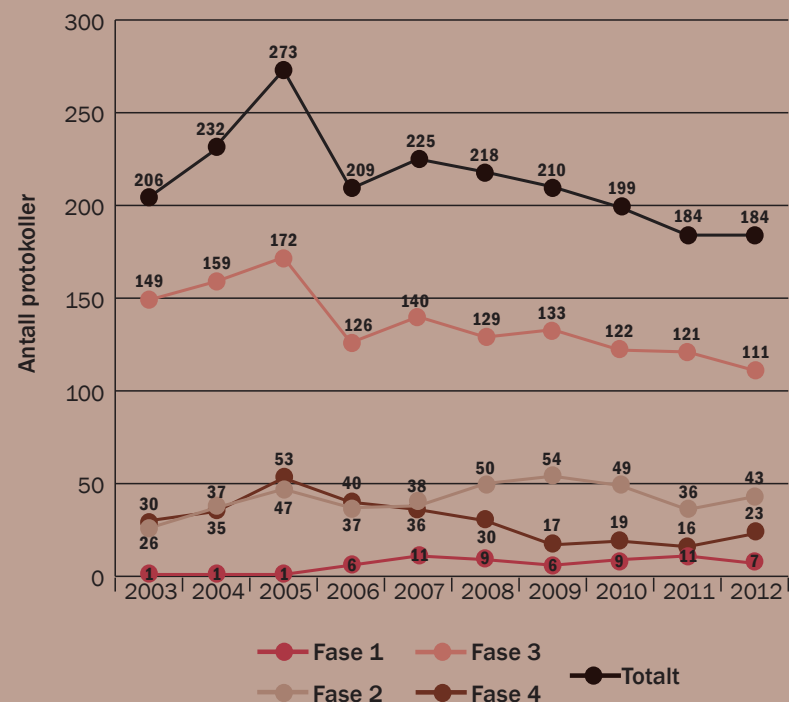


Kilde: Statens legemiddelverk

Figuren angir antall kliniske studier som er meldt til Statens legemiddelverk. I tillegg viser den at over halvparten av studiene som meldes til Statens legemiddelverk kommer fra LMIs medlemmer. De øvrige er initiert av utprøvere og andre aktører. Med unntak av 2012 har antall kliniske studier meldt til Statens legemiddelverk avtatt jevnt. Antall innmeldte studier til myndighetene har aldri vært så lave siden registreringen startet.

5.04

Antall kliniske studier i regi av legemiddelindustrien



Kilde: LMI

Figuren viser antall protokoller/utprøvinger med aktivitet fra 2002 til 2012. En utprøving kan gå over et par uker eller vare i flere år. Det er derfor ingen umiddelbar sammenheng mellom årlige innmeldte kliniske utprøvinger og antall pågående utprøvinger.

I 2012 var det 7 kliniske utprøvinger i fase 1 (første studie på mennesker, ofte et mindre antall friske frivillige). Det pågikk 43 utprøvinger i fase 2 (små sikkerhets- og effektstudier på pasienter med aktuell sykdom).

De fleste studiene som gjennomføres i Norge foregår innenfor fase 3-studier (terapeutisk bekreftende studier). I 2012 pågikk det 111 slike studier. Videre pågikk det 23 fase 4-studier (studier på terapeutisk bruk etter at produktet har fått markedsførings-tillatelse).

5.05

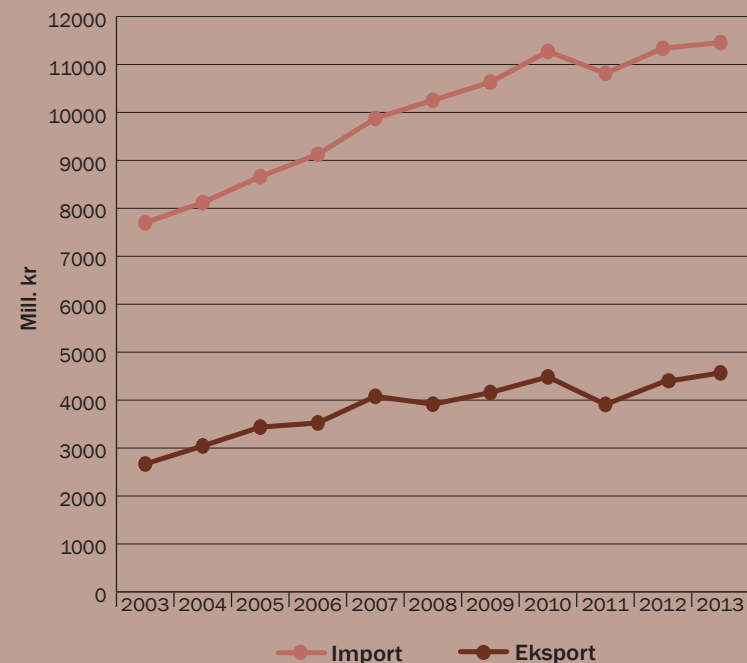
Sentre og pasienter i kliniske studier i regi av legemiddelindustrien

Antall protokoller	184
Antall sentre	560
Antall pasienter	6463
Kilde: LMI Tall fra 2012	

I løpet av 2012 pågikk det 184 kliniske studier som omfattet 6 463 pasienter i regi av LMIs medlemsbedrifter. Det er en trend at studiene som pågår involverer færre utprøvingssentra og et mindre antall pasienter enn tidligere. Antall sentre involvert i pågående studier i regi av LMIs medlemsbedrifter var 560 i 2012.

5.06

Norges import og eksport av legemidler



Løpende priser
Kilde: SSB, LMI

GE Healthcare er det legemiddelfirmaet i Norge som eksporterer til absolutt flest land (ca. 130). Norge importerer imidlertid langt mer legemidler enn landet eksporterer.

I 2013 utgjorde importen 11,5 mrd. kroner og eksporten 4,6 mrd. kroner.

Tallene er oppgitt i nominelle kroner.



Industriell legemiddelproduksjon i Norge

Det er i dag ni selskaper som har farmasøytisk produksjon av legemidler med markedsføringstillatelse (virkestoff eller ferdig produkt).

Blant produksjonsselskapene har GE Healthcare de fleste ansatte (Oslo og Lindesnes), etterfulgt av Fresenius Kabi (Halden) og Takeda Nycomed i Asker (fabrikken i Elverum er under avvikling/omstrukturering), Weifa (Kragerø), Pronova BioPharma, nå del av BASF, (Sandefjord) og Pharmaq (Overhalla). Den Norske Eterfabrikk, Linde Healthcare og Yara Praxair har farmasøytisk produksjon med et begrenset antall ansatte.

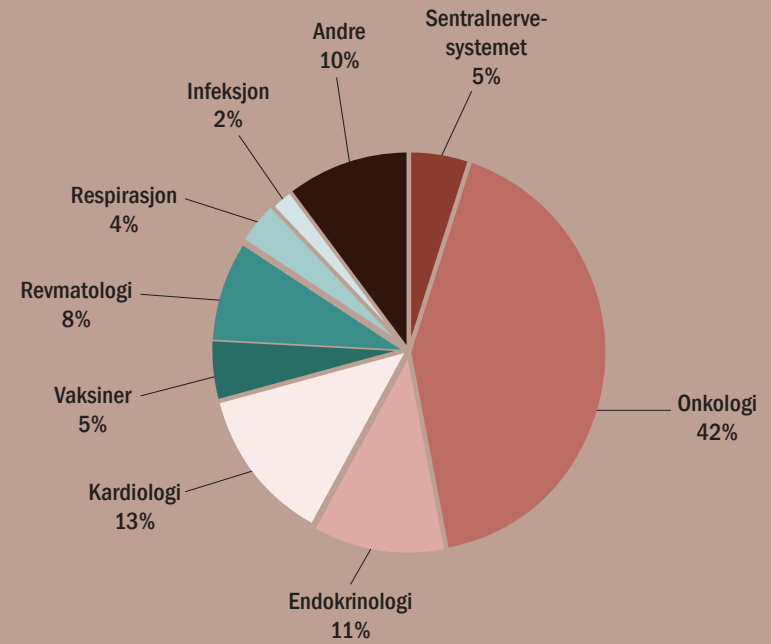
Totalt sysselsetter disse produksjonsbedriftene i overkant av 2 000 personer.

Norske firmaer som kun driver kontraktsproduksjon, samt firmaer som kun har produksjon av legemidler til kliniske studier, er ikke inkludert.



5.07

Investering i FoU på ulike terapiområder i Norge



Kilde: LMI

Oversikten viser hvilke terapiområder LMIs medlemsbedrifter investerer mest forsknings- og utviklingsmidler i her i landet. Kliniske studier innen kreftområdet dominerer, og utgjør hele 42% av alle studiene som gjennomføres i Norge.

LMIs medlemmer

Abbott Norge AS
Tlf: 815 59 920
www.abbott.no



Bausch & Lomb Nordic AS
Tlf: +46 8 616 95 00
www.bausch.se



Galderma Nordic AB
Tlf: 22 99 62 16
www.galderma.se



Merck Serono
Tlf: 67 90 35 90
www.merckserono.no



AbbVie AS
Tlf: 67 81 80 00
www.abbvie.no



Baxter AS
Tlf: 22 58 48 00
www.baxter.no



GE Healthcare AS
Tlf: 23 18 50 50
www.gehealthcare.no



MSD Animal Health
Tlf: 55 54 37 35
www.msd-animal-health.no



ACD Pharmaceuticals AS
Tlf: 76 06 09 30
www.acdpharma.com



Bayer AS
Tlf: 24 11 18 00
www.bayernorden.com



GlaxoSmithKline
Tlf: 22 70 20 00
www.gsk.no



MSD (Norge) A/S
Tlf: 32 20 73 00
www.msd.no



Affitec AS
Tlf: 22 95 87 58
www.affitech.com



Biogen Idec Norway AS
Tlf: 23 00 52 50
www.biogenidec.no



Grünenthal Norway AS
Telefon: 22 99 60 54
www.grunenthal.no



Mundipharma as
Tlf: 67 51 89 00
www.mundipharma.no



Alcon Norge AS
Tlf: 23 25 25 50
www.alcon.no



Bionor Pharma ASA
Tlf: 23 01 09 60
www.bionorpharma.com



Janssen-Cilag AS
Tlf: 24 12 65 00
www.janssen-cilag.no



Novartis Norge AS
Tlf: 23 05 20 00
www.novartis.no



Algeta ASA
Tlf: 23 00 79 90
www.algeta.com



Biotec Pharmacon ASA
Tlf: 77 64 89 00
www.biotec.no



LEO Pharma Norge AS
Tlf: 22 51 49 00
www.leo-pharma.no



Novo Nordisk Scandinavia AS
Tlf: 67 17 85 00
www.novonordisk.no



AlgiPharma AS
Tlf: 67 54 57 70
www.algipharma.com



Boehringer Ingelheim Norway KS
Tlf: 66 76 13 00
www.boehringer-ingelheim.no



Linde Healthcare
Tlf: 23 17 72 00
www.linde-healthcare.no



Orion Pharma AS
Tlf: 40 00 42 10
www.orionpharma.no



Amgen Norge
Tlf: 23 30 80 00
www.amgen.no



Bristol-Myers Squibb Norway Ltd
Tlf: 67 55 53 50
www.b-ms.no



Link Medical Research AS
Tlf: 22 58 90 00
linkmedical.no



Otsuka Pharma Scandinavia AB
Tlf: +46 8 545 28 660
www.otsuka.no



Aqua Gen AS
Tlf: 72 45 05 00
www.aquagen.no



Eisai AB
Tlf: +46 8 501 01 600
www.eisai.no



Life Technologies AS
Tlf: 22 83 16 00
www.lifetechnologies.com



PCI Biotec AS
Tlf: 67 11 54 00
www.pcbiotech.no



Astellas Pharma
Tlf: 66 76 46 00
www.astellas.no



Eli Lilly Norge A.S
Tlf: 22 88 18 00
www.lilly.no



Lundbeck H. AS
Tlf: 91 30 08 00
www.lundbeck.no



Pfizer AS
Tlf: 67 52 61 00
www.pfizer.no



AstraZeneca AS
Tlf: 21 00 64 00
www.astrazeneca.no



Fresenius Kabi Norge AS
Tlf: 22 58 80 00
www.fresenius-kabi.no



Lytx Biopharma AS
Tlf: 77 67 55 00
www.lytxbiopharma.com



Pharmaq AS
Tlf: 23 29 85 00
www.pharmaq.no



Photocure ASA
Tlf: 22 06 22 10
www.photocure.com



Vaccibody AS
Tlf: 22 95 81 93
www.vaccibody.com



Pronova BioPharma Norge AS
Tlf: 22 53 48 50
www.pronova.com



Weifa AS
Tlf: 22 99 86 00
www.weifa.no



Prophylix Pharma AS
tlf: 94 42 60 55
www.prophylixpharma.com



Roche Norge AS
Tlf: 22 78 90 00
www.roche.no



Sanofi Pasteur MSD
Tlf: 67 50 50 20
www.spmsd.se



Sanofi
Tlf: 67 10 71 00
www.sanofi.no



Servier Danmark AS
Tlf: +45 36 44 2260
www.servier.dk



Takeda Nycomed AS
Tlf: 66 76 30 30
www.takedanycomed.no



Targovax AS
Tlf: 21 39 88 10
www.targovax.com



UCB Pharma AS
Tlf: 67 16 58 80
www.ucb.com/worldwide/
norway.asp



Ultimovacs AS
Tlf: 22 84 00 80
www.ultimovacs.com



INNHOOLD

Legemiddelmarkedet i Norge

Pris og finansiering

Reseptfrie legemidler

Veterinærmedisinske
legemidler

Forskning, utvikling og produksjon
i legemiddelindustrien i Norge

Utarbeidet av
Legemiddelindustrien (LMI)
Essendrops gate 3
Postboks 5094 Majorstuen
0301 Oslo

LMI
LEGEMIDDELINDUSTRIEN

Medisinske fremskritt for bedre helse